AZ ELSŐFOKÚ BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (kibővített második tanács)

2005. június 15.*

A T-17/02. sz. ügyben,

Fred Olsen SA (Santa Cruz de Tenerife [Spanyolország], képviselik: R. Marín Correa és F. Marín Riaño ügyvédek)

felperesnek

az **Európai Közösségek Bizottsága** (képviseli: J. Buendía Sierra, meghatalmazotti minőségben, kézbesítési cím: Luxembourg)

alperes ellen,

* Az eljárás nyelve: spanyol.

támogatja:

a **Spanyol Királyság** (képviseli: N. Díaz Abad abogado del Estado, kézbesítési cím: Luxembourg)

beavatkozó,

a Spanyolország által a Trasmediterránea tengeri hajózási társaság részére nyújtott állami támogatásról (NN 48/2001) szóló, 2001. július 25-i bizottsági határozat (HL 2002. C 96., 4. o.) megsemmisítése iránt benyújtott keresete tárgyában

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK ELSŐFOKÚ BÍRÓSÁGA
(kibővített második tanács),

tagjai: J. Pirrung elnök, A. W. H. Meij, N. J. Forwood, I. Pelikánová és S. S. Papasavvas bírák,

hivatalvezető: J. Palacio González főtanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2004. július 13-i tárgyalásra,

meghozta a következő

Ítéletet

Jogi háttér

I – *Közösségi jogi rendelkezések*

A – *A 3577/92/EGK rendelet*

1 A szolgáltatásnyújtás szabadsága elvének a tagállamokon belüli tengeri fuvarozásra (tengeri kabotázs) történő alkalmazásáról szóló, 1992. december 7-i 3577/92/EGK tanácsi rendelet (HL L 364., 7. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 2. kötet, 10. o.) 2. cikkének (4) bekezdése szerint a közszolgáltatási kötelezettségek olyan kötelezettségek, amelyeket a közösségbeli hajótulajdonos, amennyiben a saját kereskedelmi érdekeit tartaná szem előtt, nem vállalna, illetve azonos mértékben vagy azonos feltételek mellett nem vállalna.

2 A 3577/92 rendelet 4. cikke értelmében amennyiben valamely tagállam közszolgáltatási szerződést köt vagy közszolgáltatási kötelezettséget ró ki, akkor azt az összes közösségbeli hajótulajdonossal szemben a hátrányos megkülönböztetés tilalmának elvét követve kell megtennie. Közszolgáltatási kötelezettségek elrendelésekor a tagállamok továbbá csak a kiszolgálandó kikötőkre, a rendszerességre, a folyama-

tosságra, a járatsűrűségre, a szolgáltatás ellátásának képességére, a felszámítandó díjakra és a hajók személyzettel való ellátására nézve írhatnak elő kötelezettségeket. A közszolgáltatási kötelezettségek teljesítéséért adott esetben járó ellentételezés minden közösségbeli hajótulajdonost megillet.

3 A 3577/92 rendelet 6. cikkének (2) cikke többek között úgy rendelkezik, hogy a szigetközi kabotázsszolgáltatások a Kanári-szigetek vonatkozásában átmenetileg 1999. január 1-jéig kikerültek a 3577/92 rendelet hatálya alól.

B – *A 659/1999/EK rendelet*

4 Az EK-Szerződés [88]. cikkének alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 1999. március 22-i 659/1999/EK tanácsi rendelet (HL L 83., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 339. o.) 4. cikkének (3) bekezdése szerint „amennyiben az előzetes vizsgálatot követően a Bizottság úgy találja, hogy nem merült fel kétség a bejelentett intézkedés közös piaccal való összeegyeztethetőségét illetően, és amennyiben az a Szerződés [87.] cikke (1) bekezdésének hatálya alá tartozik, a Bizottság úgy határoz, hogy az intézkedés összeegyeztethető a közös piaccal".

5 A 659/1999 rendelet 26. cikkének (1) bekezdése alapján:

„A Bizottság az Európai Unió Hivatalos Lapjában közzétesz egy összefoglaló közleményt azon határozatokról, amelyeket a 4. cikk (2) és (3) [...] bekezdésével összefüggésben hoz. A Bizottság az összefoglaló közleményben felhívja a figyelmet arra, hogy a határozat egy példányát hiteles nyelvi változatban vagy változatokban be lehet szerezni".

C – *A tengeri fuvarozás részére nyújtott állami támogatásról szóló közösségi iránymutatás*

6 A tengeri fuvarozás részére nyújtott állami támogatásról szóló közösségi iránymutatás (HL 1997. C 205., 5. o.) 9. pontja ismerteti annak feltételeit és a követendő eljárást ahhoz, hogy bizonyos közszolgáltatási kötelezettségek teljesítéséből közvetlenül fakadó veszteségek megtérítése ne minősüljön állami támogatásnak az EK 87. cikk (1) bekezdése alapján. Mindazonáltal úgy rendelkezik, hogy „bizonyos kivételek [ezek alól a feltételek és a követendő eljárás alól] indokoltak lehetnek, például abban az esetben, amikor a szigetekkel történő kabotázs menetrend szerinti kompszolgáltatást foglal magában". Az iránymutatás szerint azonban ilyen esetekben az intézkedéseket be kell jelenteni, amelyeket a Bizottság az állami támogatásokra vonatkozó általános szabályok szerint értékel.

D – *Az Általános érdekű szolgáltatások Európában című közlemény*

7 Az Általános érdekű szolgáltatások Európában című bizottsági közlemény (HL 2001. C 17., 4. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 54. o.) 14. pontja szerint:

„Az általános gazdasági érdekű szolgáltatások abban különböznek a szokásos szolgáltatásoktól, hogy a hatóságok véleménye szerint ezeket akkor is kell biztosítani, ha a piacon nincsenek erre ösztönző megfelelő tényezők. [...] Ha azonban a hatóságok úgy vélik, hogy bizonyos szolgáltatások általános érdekűek, és a piaci erők nem eredményezik ezek kielégítő biztosítását sem, akkor megállapíthatnak bizonyos egyedi szolgáltatási rendelkezéseket, hogy ezen igényeket általános érdekű szolgáltatásokra vonatkozó kötelezettségek formájában elégítsék ki".

8 Az Általános érdekű szolgáltatások Európában című bizottsági közlemény 22. pontja szerint:

„A tagállamok[nak az általános érdekű gazdasági szolgáltatások] meghatározására vonatkozó szabadsága azt jelenti, hogy elsősorban a tagállamok felelősek annak meghatározásáért, hogy a tevékenységek egyedi jellemzői alapján mit tekintenek [ilyen] szolgáltatásoknak [...], e meghatározási szabadság egyetlen korlátja az, hogy az nyilvánvaló tévedés esetén felülvizsgálható. E szolgáltatások nyújtásával megbízott vállalkozások számára szükséges különleges vagy kizárólagos jogokat biztosíthatnak, tevékenységüket szabályozhatják, és adott esetben finanszírozhatják őket [...]. Elsődlegesen helyi szinten kell eldönteni, hogy valamely szolgáltatás általános érdekű szolgáltatásnak minősül-e, és hogy ezt a szolgáltatást milyen módon kell teljesíteni. A Bizottság feladata annak biztosítása, hogy az alkalmazott eszközök összeegyeztethetők legyenek a közösségi joggal. Azonban azért, hogy a[z EK] 86. cikk (2) bekezdésében meghatározott kivétel alkalmazandó legyen, a közszolgáltatási rendeltetést minden esetben világosan meg kell határozni, és [...] kifejezetten be kell határolni valamely hatósági jogi aktusban (beleértve a szerződéseket is). E kötelezettség a jogbiztonságnak, valamint az átláthatóságnak az állampolgárok tekintetében történő biztosításához szükséges, és elengedhetetlen a Bizottság számára ahhoz, hogy felülvizsgálhassa, hogy betartották-e az arányosság kritériumát".

II – *Spanyol jogi rendelkezések*

A – *Az 1876/78. királyi rendelet*

9 A nemzeti érdekű tengeri járatok üzemeltetésének rendjét megállapító, 1978. július 8-i 1876/78. Real Decreto (BOE 1876/78. sz., 1978. augusztus 10., 18761. o., a továbbiakban: 1876/78. királyi rendelet) felhatalmazza a spanyol hírközlési és közlekedési minisztert arra, hogy a Trasmediterránea SA társasággal (a továbbiakban: Trasmediterránea) olyan szerződést kössön, amely a nemzeti érdekű járatok üzemeltetésének rendjét szabályozza.

10 A 1876/78. királyi rendelet 2. cikke értelmében a szerződésnek minden esetben meg kell felelnie a rendelethez mellékelt dokumentáció (a továbbiakban: dokumentáció) alapelveinek.

11 A dokumentáció 5. alapelve szerint a szerződésben előírt szolgáltatások bármilyen megváltoztatását a szerződő közigazgatási szervvel engedélyeztetni kell.

12 A dokumentáció 25. alapelve szerint egy úgynevezett „állami számla" könyvelési mechanizmust hoz létre, amellyel meghatározható a szerződés gazdasági és pénzügyi egyensúlyához szükséges költségvetési hozzájárulás. Ezeket a hozzájárulásokat rávezetik az állami számlára, amely egy „működés" és egy „befektetések" részből áll. Mindkét rész tartalmaz egy „bevételek" és egy „kiadások" alrészt, amelyek pedig további tételekre tagozódnak.

13 Így a dokumentáció 25. alapelve A. bekezdésének a) alpontja értelmében az állami számla „működés" részének bevételei többek között az alábbiakat tartalmazzák:

„1. A forgalomból származó bevételek – A társaság finanszírozására elsősorban a szolgáltatások felhasználói által fizetett díj szolgál. [A szerződő közigazgatási szerv] piaci kritériumok alkalmazásával meghatározza a szolgáltatási jegyzékben felsorolt útvonalak[on nyújtott szolgáltatásokért] fizetendő díjakat.

[...]

3. Állami hozzájárulás (működés) – Az állami számla zárása céljából bevételnek kell tekinteni azokat az összegeket, amelyek az állam e számla A. tételének kiegyensúlyozására szolgáló támogatás címén minden pénzügyi évben kiutal, és amelyek az általános állami költségvetésben megjelennek".

14 A dokumentáció 25. alapelve A. bekezdésének b) alpontja alapján az állami számla „működés" részének kiadásai többek között az alábbiakat tartalmazzák:

„1. A forgalomhoz és a társaság hajóinak üzemeltetéséhez és bérbeadásához kapcsolódó kiadások az engedélyezett szerződések szerint, beleértve a korábban engedélyezett társasági jogok fenntartását.

[...]

5. A nemzeti érdekű tengeri járatok üzemeltetéséből adódó általános igazgatási költségek, beleértve a korábban engedélyezett társasági jogok fenntartását.

[...]

7. A társaságot megillető díjazás – A jelen szerződés alapján őt terhelő kötelezettségek teljesítése céljából a társaság rendelkezik az üzemeltetéshez elengedhetetlen technikai átszervezéshez és a megfelelő szolgáltatásnyújtás biztosítására szolgáló saját gazdasági életképesség eléréséhez szükséges megfelelő

forrásokkal és díjakkal. E célból a társaság díjazását a bevételek – amelyek a forgalom üzemeltetéséből és a vendéglátásból származó bevételeket is magukban foglalják – bizonyos százaléka adja, amely százalékot minden évben egyfelől az állam által az üzemeltetéshez fizetett hozzájárulás, másfelől a díjazás levonásával az üzemeltetés teljes kiadásai között fennálló viszony alapján kell meghatározni.

Az alkalmazandó százalékok [fordítottan arányosak az említett viszonnyal]".

15 A dokumentáció 25. alapelve B. bekezdésének a) alpontja szerint az állami számla „befektetések" részének bevételeit az állami hozzájárulások alkotják. E rendelkezés értelmében „az állami számla zárása céljából bevételnek kell tekinteni azokat az összegeket, amelyek az állam e számla [»befektetések« részének] kiegyensúlyozására szolgáló támogatás címén minden pénzügyi évben kiutal, és amelyek az általános állami költségvetésben megjelennek".

16 A dokumentáció 26. alapelve alapján:

„Az állami hozzájárulás összegének kifizetése négy átutalással előre történik, amelyet a kamatok rendezése követ a számla egyenlegének zárásakor. Amennyiben felesleg mutatkozik az állami számlának egy adott pénzügyi évre vonatkozó zárásakor [...], ez a felesleg a társaság rendelkezésében marad, és mint a következő pénzügyi év bevételét kell elkönyvelni [...]. Amennyiben ezzel szemben a záráskor hiány mutatkozik, az állam ellentételezi a társaságot azzal, hogy e hiány összegét átutalja számára a következő évre vonatkozó általános állami költségvetés terhére".

17 A dokumentáció 28. alapelve úgy rendelkezik, hogy a társaság négyévenként befektetési tervet dolgoz ki, amely lefekteti többek között a személyzeti politika céljait. E terv a kormány hozzájárulásához van kötve.

B – *Az 1466/1997. királyi rendelet*

18 Az 1997. szeptember 19-i 1466/1997. királyi rendelet (BOE, 1997. szeptember 20., 27712. o., a továbbiakban: 1466/1997. királyi rendelet) lefekteti a spanyolországi közérdekű hajózás menetrend szerinti tengerikabotázs-járatainak jogi szabályozását, a Kanári-szigetek közötti menetrend szerinti tengerikabotázs-járatok kivételével, amely a Kanári-szigetek Autonóm Közösség kizárólagos hatásköre alá tartozik.

C – *A 113/1998 rendelet*

19 A Consejería de Turismo y Transportes de la Comunidad Autónoma de Canarias (a Kanári-szigetek Autonóm Közösség Turisztikai és Közlekedési Tanácsa), 1998. július 23-i 113/1998 rendelete meghatározza a Kanári-szigetek Autonóm Közösség menetrend szerinti szigetközi tengerikabotázs-járatain teljesítendő közszolgáltatási kötelezettségeket (Boletín Oficial de Canarias, 1998. július 29., 8477. o., a továbbiakban: 113/1998 rendelet).

20 A 113/1998 rendelet melléklete öt tengeri járatot állapít meg, és meghatározza a szigetek között a biztosítandó útvonalakat, a járatsűrűséget, a rendszerességet, a

használható hajók technikai jellemzőit és a felszámítandó legmagasabb díjakat. Az érintett járatok:

– 1-es járat: Santa Cruz de Tenerife–Las Palmas de Gran Canaria és Morro Jable és vissza;

– 2-es járat: Valle Gran Rey–Playa Santiago–San Sebastián Gomera–Los Cristianos és vissza;

– 3-as járat: Los Cristianos–San Sebastián Gomera–Valverde–Santa Cruz de La Palma és vissza;

– 4-es járat: Santa Cruz de Tenerife–Las Palmas de Gran Canaria–Puerto del Rosario–Arrecife és vissza;

– 5-ös járat: Santa Cruz de Tenerife–Santa Cruz de La Palma és vissza.

A jogvita alapját képező tényállás

I – *Az 1978-as szerződés*

21 1978. szeptember 4-i közjegyzői okiratban a spanyol állam és a Trasmediterránea szerződést kötöttek a nemzeti érdekű kompszolgáltatások igazgatásáról és nyújtásáról 1978. január 1-jétől számított 20 éves időszakra (a továbbiakban: 1978-as szerződés), az 1876/78. királyi rendelettel és az ahhoz mellékelt

dokumentációval összhangban. E szerződésnél fogva a Trasmediterránea a szóban forgó közszolgáltatásokat az állam nevében nyújtja ideiglenes jelleggel, a szerződő közigazgatási szerv felügyelete és ellenőrzése mellett.

22 A szerződő közigazgatási szerv az 1978-as szerződést – amelyet hallgatólagosan két évre meg lehetett hosszabbítani – 1995. május 19-én felmondta. E szerződés 1997. december 31-én szűnt meg.

23 A spanyol hatóságok felszámolták az 1978-as szerződést, és a 2001. április 24-i 4/2001. törvény (BOE, 2001. április 25., 15021. o.) értelmében 15 560 625 000 spanyol peseta (ESP) (vagyis 93 521 239,77 euró) értékű kölcsönt nyújtottak az 1997-es pénzügyi évben az általános érdekű tengeri járatok üzemeltetéséből adódó hiány miatti ellentételezésre (a továbbiakban: 1997-es támogatás) és a szerződésből eredő jogok és kötelezettségek végső rendezésére (a továbbiakban: felszámolási támogatás).

24 Az 1997-es támogatás és a felszámolási támogatás többek között a Trasmediterránea három személyzeti átszervezési tervéhez kapcsolódó kiadásokat ellentételezi.

25 Így az 1997-es támogatás többek között ellentételez egy 2,201 milliárd ESP (vagyis 13 228 276,42 euró) összegű kiadást, amelyet az állami számla „működés" részének terhére számoltak el az 1997-es pénzügyi évre vonatkozóan az 1990 és 1994, valamint az 1995 és 1997 közötti időszakokra vonatkozó átszervezési tervek miatt. Az 1990 és 1994 közötti időszakra vonatkozó átszervezési terv kiadásainak elszámolása abból adódik, hogy e kiadásokat az Intervención general de la administración del Estado (általános állami felügyelet, a továbbiakban: IGAE) jóváhagyásának megfelelően több pénzügyi évre számolják el. Az 1995 és 1997 közötti időszakra vonatkozó átszervezési terv kiadásainak az állami számla terhére

való elszámolása az 1997-es pénzügyi évre vonatkozóan az IGAE jóváhagyásának hiányában abból adódik, hogy a szerződő közigazgatási szerv kifejezetten hozzájárult ahhoz, hogy ez az átszervezési terv csökkentse az állami hozzájárulást az állami számla „működés" részének terhére.

26 A felszámolási támogatás ellentételezi többek között az 1996 és 1997 közötti időszakra vonatkozó átszervezési tervhez kapcsolódó kiadásokat, mindezt 2,624 milliárd ESP (vagyis 15 770 557,62 euró) értékben. Ezt az összeget az állami számla „működés" részének terhére számolták el a felszámolás során, a szerződő közigazgatási szerv 1998. október 26-i és 1999. február 25-i két határozatával.

II – *A felperes panaszai és javaslatok az 1978-as szerződésre vonatkozó megfelelő intézkedésekre*

27 A felperes a spanyol jog alá tartozó tengeri hajózási társaság, amely a Trasmediterránea versenytársaként a Kanári-szigetek között működtet tengeri járatokat. A felperes több panaszt nyújtott be a Bizottsághoz az 1978-as szerződéssel szemben. E panaszok hatására a Bizottság vizsgálati eljárást indított e szerződés kapcsán.

28 Ennek az eljárásnak a keretében a Bizottság egy 1997. december 3-án kelt levelet intézett a spanyol hatóságokhoz. Ebben a levélben a Bizottság kifejtette, hogy a végső elszámolás során a működési éves hiánynak az általános állami költségvetés terhére történő kifizetése állami támogatásnak minősülhet. Megállapította, hogy úgy tűnik, az adott esetben nem teljesülnek azok a feltételek, amelyek alapján valamely közszolgáltatási kötelezettség teljesítéséhez közvetlenül kapcsolódó hiány miatti ellentételezés mentesülhet az alól, hogy állami támogatásnak minősüljön.

29 Azt állította továbbá, hogy az ilyen támogatás nem tartozhat az EK-Szerződés 92. cikke (2) és (3) bekezdésében (jelenleg, módosítást követően, EK 87. cikk (2) és (3) bekezdése) szabályozott kivételek alá.

30 Végül pedig megjegyezte, hogy „az EK-Szerződés 92. cikkének (2) bekezdésében (jelenleg, módosítást követően, EK 87. cikk (2) bekezdése) szabályozott kivétel nem alkalmazandó, mivel a szóban forgó szolgáltatások nem tekinthetőek általános gazdasági érdekű szolgáltatásoknak amiatt, hogy léteznek más olyan társaságok, amelyek bizonyos vagy minden útvonalon versenyeznek a [Trasmediterráneával]". Ehhez hozzátette, hogy „az állami támogatásokról szóló szabályok alkalmazása jogilag vagy ténylegesen nem akadályozta a szóban forgó szolgáltatások nyújtását annyiban, amennyiben a köztámogatásokról szóló szabályoknak megfelelően közbeszerzést kell kiírni".

31 Következésképpen a Bizottság az EK-Szerződés 93. cikkének (1) bekezdése (jelenleg EK 88. cikk (1) bekezdése) alkalmazásával felhívta a spanyol hatóságokat arra, hogy hozzák meg a megfelelő intézkedéseket annak érdekében, hogy az 1978-as szerződés rendelkezései megfeleljenek a közösségi jognak és különösen a közszolgáltatási szerződésekre vonatkozó szabályoknak (a továbbiakban: megfelelő intézkedésekre vonatkozó javaslat).

32 Válaszul a megfelelő intézkedésekre vonatkozó javaslatra a spanyol hatóságok egy 1998. január 21-én kelt levelet küldtek a Bizottságnak, amelyben lényegében kifejtették, hogy új szerződést kötöttek a Trasmediterráneával egy, az 1466/1997. királyi rendeleten alapuló közbeszerzési eljárás eredményeként (a továbbiakban: 1998-as szerződés). Kifejtették továbbá azt is, hogy az 1998-as szerződést, valamint a Bizottságnak az 1466/1997 rendeletről szolgáltatott magyarázatokat megfelelő intézkedéseknek kell tekinteni.

33 Az 1998-as szerződés nem terjed ki a Kanári-szigetek közötti tengeri járatokra, amelyek a Kanári-szigetek Autonóm Közösség hatóságainak kizárólagos hatáskörébe tartoznak.

III – *A Kanári-szigetek szigetközi járataira vonatkozó ideiglenes szabályozás*

34 1997. december 18-i levelében a Trasmediterránea azt kérte a kanári-szigeteki kormánytól, hogy 1998 első negyedévétől nyújthassa azokat a szigetközi szolgáltatásokat, amelyeket az 1978-as szerződés alapján 1997. december 31-ig nyújtott.

35 Ugyanezen a napon hozott határozatában a kanári-szigeteki hatóságok ideiglenesen engedélyezték a Trasmediterránea számára azt, hogy nyújtsa azokat a szolgáltatásokat, amelyeket a Kanári-szigetek között az 1978-as szerződés alapján nyújtott. E határozat kifejti, hogy e szolgáltatások nyújtásából fakadó esetleges veszteségeket fedezhetik, ha e célból a Kanári-szigetek kormányának az általános állami költségvetésből átutalják a szükséges összeget. Ezt az ideiglenes engedélyt később a 1998. március 30-i, június 11-i és október 9-i határozatokkal meghosszabbították. E négy engedély alkotja azokat a rendelkezéseket, amelyek keretében a Trasmediterránea az 1998-as támogatásnak alapot adó szolgáltatásokat nyújtotta (a továbbiakban: ideiglenes szabályozás). Az 1998. október 9-i határozat kimondta, hogy e szolgáltatások nyújtását a járatoknak a 113/1998 rendelet által előírt közbeszerzési eljárás szerinti végleges odaítéléséig engedélyezték.

36 Az Elsőfokú Bíróság kérdésére a beavatkozó fél lényegében előadta – anélkül, hogy a felperes e ponton cáfolta volna –, hogy a Trasmediterránea által az ideiglenes szabályozás alapján nyújtott szolgáltatások hasonlóak a 113/1998 rendelet által szabályozott szolgáltatásokhoz.

37 A Kanári-szigetek közötti tengeri kabotázsszolgáltatások 1998-as nyújtása fejében a Trasmediterránea 2 538,9 millió ESP (vagyis 15 259 096,32 euró) pénzügyi ellentételezést kért a kanári-szigeteki hatóságoktól.

38 A kanári-szigeteki hatóságok 1999. március 29-i határozatukkal elutasították ezt a kérelmet. A Trasmediterránea közigazgatási úton fellebbezést nyújtott be ezen határozat ellen. Ezt követően a kanári-szigeteki hatóságok kijelöltek egy szakértőt, akinek a jelentése alapján elismerték a Trasmediterránea jogát egy 1,650 milliárd ESP (vagyis 9 916 699,72 euró) összegű pénzügyi ellentételezésre, a szigetek közötti egyes tengeri járatok üzemeltetésével 1998 folyamán elszenvedett veszteségek fedezése címén (a továbbiakban: 1998-as támogatás).

39 A 113/1998 rendelet alkalmazásával a kanári-szigeteki hatóságok 1998. augusztus 17-én felhívták az esetleges ajánlattevőket arra, hogy nyújtsák be az e rendeletben meghatározott öt, menetrend szerinti szigetközi kabotázsjárat üzemeltetésére vonatkozó engedélyezési kérelmüket. Az előírt határidőn belül egyetlen ilyen kérelmet sem nyújtottak be. Következésképpen a 113/1998 rendeletnek megfelelően a kanári-szigeteki hatóságok közbeszerzést írtak ki a szóban forgó járatokra. 2002. szeptember 19-e előtt e járatok közül egyiket sem ítélték oda e rendelet alapján.

A megtámadott határozat

40 A felperes több panaszt tett a Bizottságnál, többek között az 1997-es, a felszámolási és az 1998-as támogatással kapcsolatban. E panaszokban a felperes azzal érvelt, hogy az 1997-es és a felszámolási támogatás új állami támogatásnak minősül.

41 E panaszokat követően a Bizottság meghozta 2001. július 25-i határozatát, amely az 1997-es, a felszámolási és az 1998-as támogatásról szól (a továbbiakban: megtámadott határozat).

42 Ami az 1997-es és a felszámolási támogatást illeti, a Bizottság megítélése szerint azok állami támogatásnak minősülnek, de annyiban, amennyiben azok a spanyol hatóságok által az EK-Szerződés spanyolországi hatálybalépését megelőzően kötött, illetve jóváhagyott szerződésen alapulnak, létező támogatásnak minősülnek az EK 88. cikk és a 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontjának i) alpontja alapján.

43 Ami különösen a felszámolási támogatásnak azt a felét illeti, amely a személyzeti átszervezési kiadásokat fedezi, a megtámadott határozat szerint az állások megszüntetésével kapcsolatos intézkedések „a szóban forgó szerződés 25. [alapelvének] alkalmazásából adódnak, amely alapelv előírta a) a munkavállalók jogainak fenntartásával kapcsolatos költségeknek az állami költségvetést terhelő működési kiadásokhoz történő könyvelését és b) a vállalat személyzete csökkentésére irányuló intézkedéseket". E határozat értelmében „a b) pont alatt említett intézkedések, amelyeket a 28. [alapelv] is megemlít, a személyzet csökkentésére irányuló két terv végrehajtásából adódnak, amelyek közül az első az 1990 és 1994 közötti, a második az 1995 és 1997 közötti időszakra vonatkozik".

44 Az 1998-as támogatással kapcsolatban a megtámadott határozat megállapítja, hogy az olyan új támogatásnak minősül a 659/1999 rendelet 1. cikke értelmében, amelyet az EK 88. cikk (3) bekezdése alapján be kellett volna jelenteni. A határozat kifejti, hogy e támogatás az EK 87. cikk (2) és (3) bekezdésében szabályozott egyik kivétel alá sem tartozik. Majd megállapítja, hogy meg kell vizsgálni, hogy e támogatás nem tartozik-e az EK 86. cikk (2) bekezdésében szabályozott kivétel alá.

45 E tekintetben a megtámadott határozat szerint „annak ellenőrzése végett, hogy létezik-e, illetve milyen terjedelemben áll fenn az a közszolgáltatási kötelezettség, amellyel a Trasmediterráneát 1998-ban megbízták, és szükséges-e ellentételezni e vállalkozást a kötelezettségei teljesítésével kapcsolatban elszenvedett költségeiért, a Bizottságnak meg kell vizsgálnia, hogy létezik-e a [Trasmediterránea] szolgáltatásaihoz hasonló szolgáltatást nyújtó, a 113/1998 rendelet által előírt követelményeket teljesítő más vállalkozás". A megtámadott határozat ezután megállapítja, hogy egyetlen más vállalkozás sem felel meg a 113/1998 rendelettel előírt minden

követelménynek, és hogy kizárólag a Trasmediterránea felel meg e rendelettel az 1., 3. és 4. járattal kapcsolatban előírt követelményeknek, továbbá a Playa Santiago kikötőt összekötő útvonalak kivételével a 2. járattal kapcsolatban előírt követelményeknek.

46 Ami az 1998-as támogatás összegének kiszámolását illeti, a megtámadott határozat szerint:

„A választott módszer abból állt, hogy felmérték azokat a kiadásokat, amelyeket egy hipotetikus szolgáltatónak vállalnia kellene ahhoz, hogy a kanári-szigeteki hatóságok által előírt közszolgáltatási kötelezettségeket teljesíthesse a szóban forgó járatokon. A referenciaadatokat a különböző tételekhez a piacon működő tengeri hajózási szolgáltatók, köztük magánszolgáltatók, és [...] az Instituto Canario de Estadísticas [(kanári-szigeteki statisztikai hivatal)] szolgáltatták".

47 A megtámadott határozat továbbá kifejti, hogy „a Trasmediterráneának folyósított ellentételezés kissé alacsonyabb a közszolgáltatási kötelezettségekhez kapcsolódó járulékos költségek becsült összegénél, amely összeget kizárólag a 113/1998 rendeletben előírt követelményeknek való megfelelés végett a Trasmediterránea által nyújtott szolgáltatások költsége alapján számoltak ki, levonva e költség teljes összegéből az e szolgáltatások nyújtásából származó bevételt".

48 A megtámadott határozat tehát az 1998-as támogatást az EK 86. cikk (2) bekezdésének kivétele alá tartozónak tekinti.

49 2001. szeptember 27-én a Bizottság elektronikus levelet küldött a felperes ügyvédjének. E levél szerint:

„A telefonon megbeszéltek szerint mellékeljük a spanyol hatóságokhoz 2001. július 25-én intézett, a Trasmediterránea-határozatra vonatkozó levél másolatát, amelyből a bizalmas adatok törlésre kerültek. A határozatot hamarosan közzéteszik a Hivatalos Lapban. Ez az e-mail semmiképpen nem minősül hivatalos kötelezettségvállalásnak a Bizottság részéről".

50 2002. április 20-án a Bizottság az Európai Unió Hivatalos Lapjában közzé tett egy közleményt, amelyben az ügy lényeges adatainak összegzése mellett arról tájékoztatta a harmadik feleket, hogy nem emel kifogást a Trasmediterránea részére nyújtott állami támogatások ellen (HL C 96., 4. o.). E közlemény jelzi, hogy „a határozat szövegének hiteles nyelvű változata(i), amelyekből a bizalmas adatok törlésre kerültek, hozzáférhető(ek) a [Bizottság főtitkárságának] honlapján, [amelynek elektronikus címe:] http://europa.eu.int/comm/secretariat_general/sgb/state_aids".

Eljárás

51 2002. január 29-én az Elsőfokú Bíróság Hivatalához benyújtott keresetlevelében a felperes előterjesztette a jelen keresetet.

52 2002. május 29-én benyújtott kérelmében a Spanyol Királyság kérte, hogy a jelen eljárásba a Bizottság kérelmének támogatása végett beavatkozhasson. 2002. szeptember 27-i végzésével az Elsőfokú Bíróság kibővített második tanácsa

engedélyezte ezt a beavatkozást. A beavatkozó a beadványát, a többi fél pedig e beadványra vonatkozó észrevételeit az előírt határidőkön belül előterjesztette.

53 Az előadó bíró jelentése alapján az Elsőfokú Bíróság szóbeli szakasz megnyitásáról döntött, miután pervezető intézkedéseket hozott az Elsőfokú Bíróság eljárási szabályzatának 64. cikke alapján, amelyek több, a feleknek intézett írásbeli kérdésből álltak. A beavatkozó – akit felhívtak arra, hogy ezekre a kérdésekre írásban és a tárgyalás előtt válaszoljon – 2004. július 5-én válaszolt.

54 A 2004. július 13-i tárgyaláson a felek előadták szóbeli előterjesztéseiket, és válaszoltak az Elsőfokú Bíróság írásbeli és szóbeli kérdéseire.

55 A tárgyaláson a felperes azt kérte, hogy csatolhassa a Tribunal superior de justicia de Canarias (Spanyolország) 2003. október 24-i 551/2003. sz. ítéletének egy másolatát, amely részben megsemmisíti a 113/1998 rendeletet. Miután meghallgatta az alperes és a beavatkozó észrevételeit e dokumentum csatolásáról, amelynek másolatát ez utóbbiak megkapták, az Elsőfokú Bíróság csatolta e dokumentumot az ügy irataihoz.

56 A beavatkozó azt kérte, hogy csatolhassa a Tribunal superior de justicia de Canarias 2003. október 24-i ítélete elleni fellebbezés egy másolatát. 2004. december 1-jei határozatával az Elsőfokú Bíróság engedélyezte, hogy e dokumentum egy másolatát csatolják az ügy irataihoz, és arról tájékoztassák az alperest és a felperest. A beavatkozó az előírt határidőn belül nem csatolta az említett dokumentumot.

57 A szóbeli szakaszt 2005. február 25-én zárták le.

A felek kereseti kérelmei

58 A felperes azt kéri, hogy az Elsőfokú Bíróság:

– nyilvánítsa a keresetet elfogadhatónak;

– kötelezze bizonyításfelvételi intézkedések útján a Bizottságot, a Spanyol Királyságot és a Trasmediterráneát bizonyos bizonyítási eszközök bemutatására;

– semmisítse meg a megtámadott határozatot;

– a Bizottságot kötelezze a költségek viselésére.

59 A Bizottság azt kéri, hogy az Elsőfokú Bíróság:

– utasítsa el a felperes bizonyítási indítványait;

– nyilvánítsa a keresetet elfogadhatatlannak, vagy másodlagosan mint megalapozatlant azt utasítsa el;

– a felperest kötelezze a költségek viselésére.

60 A Bizottság támogatására beavatkozó Spanyol Királyság azt kéri, hogy az Elsőfokú Bíróság:

– utasítsa el a felperes bizonyítási indítványait;

– utasítsa el a keresetet;

– a felperest kötelezze a költségek viselésére.

Az elfogadhatóságról

I – *A felek érvei*

61 Anélkül, hogy külön beadványban elfogadhatatlansági indítványt terjesztene elő, a Bizottság vitatja a kereset elfogadhatóságát. Ennek alátámasztására kezdetben két elfogadhatatlansági kifogásra hivatkozott: az első a kereset elkésettsége, a második a megtámadható jogi aktus hiányán alapult. Az Elsőfokú Bíróság kérdésére adott válaszában a tárgyaláson a Bizottság kifejezetten úgy nyilatkozott, hogy az első elfogadhatatlansági okra továbbra is hivatkozik, a másodikra viszont a továbbiakban nem.

62 Ami a kereset elkésettségét illeti, a Bizottság azzal érvel, hogy mivel a megtámadott határozat szövegét a felperessel közvetlenül közölték, az e határozat elleni kereset benyújtásának határidejét a közlés napjától kell számítani, amely napon a felperes tudomást szerezhetett az említett határozatról.

63 A jelen ügyben a felperest a megtámadott határozat szövegéről elektronikus levélben tájékoztatták, amelyet a Bizottság részére 2001. szeptember 27-én továbbítottak, vagyis több mint négy hónappal a jelen kereset benyújtása előtt. Ilyen körülmények között a kereset elkésett.

64 Azonban a viszonválaszában a Bizottság elismeri, hogy a megtámadott határozata közlésének formája némi zavart kelthetett a felperesben annak joghatásával kapcsolatban. A tárgyaláson a Bizottság elismerte, hogy a 2001. szeptember 27-i elektronikus levelének megfogalmazása miatt a felperes menthető módon tévedhetett az irányadó határidőt illetően.

65 A felperes tagadja, hogy a keresetét későn nyújtotta volna be.

66 E tekintetben mindenekelőtt azzal érvel, hogy már az EK 230. cikk szövegéből az következik, hogy a tudomásszerzés napja a keresetindítási határidő kezdő napjaként kiegészítő jellegű a jogi aktus kihirdetése vagy közlése napjához képest (a Bíróság C-122/95. sz., Németország kontra Tanács ügyben 1998. március 10-én hozott ítéletének [EBHT 1998., I-973. o.] 35. pontja).

67 Ehhez lényegében hozzáteszi, hogy mivel az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a Bizottság határozatait, mint amilyet a jelen ügyben megtámadtak, közzéteszik, jogosan számíthatott arra, hogy e közzétételre sor kerül, és emiatt arra, hogy a keresetindítási határidő csak e közzététel napjától indul (lásd ebben az értelemben az Elsőfokú Bíróság T-14/96. sz., BAI kontra Bizottság ügyben 1999. január 28-án hozott határozatának [EBHT 1999., II-139. o.] 35. és azt követő pontjait). A jelen ügyben ez annál is inkább így van, mivel a 2001. szeptember 27-i elektronikus levélben egyfelől megjelölték, hogy a határozatot nemsokára közzéteszik a Hivatalos Lapban, másfelől pedig azt, hogy az említett elektronikus levél semmiképpen nem tekinthető a Bizottság részéről történő hivatalos kötelezettségvállalásnak.

68 A felperes szerint csak a Bizottság általi hivatalos közlés lehetett volna döntő a kereseti határidő megindítása szempontjából. Márpedig a jelen ügyben a közlés hivatalos jellege nyilvánvalóan hiányzik, mivel olyan személynek címezték, aki a felperes képviseletére egyáltalán nem jogosult, a Bizottság hangsúlyozta a közlés nem hivatalos jellegét, és mivel a megtámadott határozatnak a felperes nem volt címzettje, azt hivatalosan nem közölhették vele.

69 Ráadásul ez a közlés nyilvánvalóan sérti a Bizottság Belső Szabályzatához mellékelt, az Európai Bizottság személyzetének társadalmi kapcsolatai során tanúsított helyes hivatali magatartására vonatkozó szabályzatot (HL 2000. L 308., 26. és 32. o.), amely szerint a közölt határozatokban világosan fel kell tüntetni a jogorvoslat lehetőségét, valamint a jogorvoslat benyújtásának módját. Márpedig a jelen ügyben ezt a követelményt nem teljesítették.

70 A felperes lényegében azzal is érvel, hogy a tagállamok közigazgatási jogában szilárdan kimondott elvek szerint a hiányos vagy a lényeges formai követelményeknek meg nem felelő közlések – amelyek között találhatóak az igénybe vehető jogorvoslatokról tájékoztatást nem tartalmazó közlések – semmiféle joghatást nem

váltanak ki, így nem indítják meg a keresetindítási határidő folyását sem. Ilyen elveket mond ki többek között a jogrendszerről és az általános közigazgatási eljárásról szóló spanyol törvény 58. cikkének (2) bekezdése.

71 Végül a felperes azzal érvel, hogy a keresetét azon információk alapján fogalmazta meg, amelyeket a megtámadott határozatról a Bizottság internetes honlapjának tanulmányozásával szerzett.

II – *Az Elsőfokú Bíróság álláspontja*

72 Az EK 230. cikk ötödik bekezdése szerint a megsemmisítés iránti keresetet két hónapos határidőn belül kell benyújtani. E határidőt az esettől függően, a jogi aktus kihirdetésétől vagy a felperessel történő közlésétől, illetve ennek hiányában attól a naptól kell számítani, amikor arról a felperes tudomást szerzett.

73 Már a rendelkezés szövegéből az következik, hogy a tudomásszerzés napja a keresetindítási határidő kezdő napjaként kiegészítő jellegű a jogi aktus kihirdetése vagy közlése napjához képest (lásd a Németország kontra Tanács ítélet [hivatkozás a 66. pontban] 35. pontját és az Elsőfokú Bíróság T-190/00. sz., Regione Siciliana kontra Bizottság ügyben 2003. november 27-én hozott ítélet [EBHT 2003., II-5015. o.] 30. pontját és a hivatkozott ítélkezési gyakorlatot). Az ítélkezési gyakorlatból szintén az következik, hogy kihirdetés vagy közlés hiányában az őt érintő jogi aktus létezéséről tudomással bíró személy feladata az, hogy ésszerű határidőn belül kérje a jogi aktus teljes szövegét, egyébiránt azonban a keresetindítási határidő csak akkor kezd el folyni, amikor az érintett harmadik fél pontosan megismerte a szóban forgó jogi aktus tartalmát és indokolását oly módon, hogy keresetindítási jogával élni tudjon (a Bíróság 236/86. sz., Dillinger Hüttenwerke kontra Bizottság ügyben 1988. július 6-án hozott ítéletének [EBHT 1998., 3761. o.] 14. pontja és a C-309/95. sz., Bizottság kontra Tanács ügyben 1998. február 19-én hozott ítéletének [EBHT 1998., I-655. o.] 18. pontja).

74 Ugyanennek a rendelkezésnek az értelmében a közlés alatt azt a magatartást kell érteni, amelynek révén valamely egyedi jogi aktus megalkotója erről az aktusról értesíti annak címzettjeit, és így lehetővé teszi számukra, hogy azt megismerhessék (lásd e tekintetben a Bíróság 6/72. sz., Europemballage és Continental Can kontra Bizottság ügyben 1973. február 21-én hozott ítéletének [EBHT 1973., 215. o.] 10. pontját és az Elsőfokú Bíróság T-338/94. sz., Finnboard kontra Bizottság ügyben 1998. május 14-én hozott ítéletének [EBHT 1998., II-1617. o.] 70. pontját). Ez az értelmezés az EK 254. cikk (3) bekezdéséből is következik, amelynek értelmében a határozatokról értesíteni kell a címzettjeiket, és azok az értesítéssel lépnek hatályba.

75 A jelen ügyben a Spanyol Királyság a megtámadott határozat egyetlen címzettje, amelyet a Bizottság alelnökének 2001. július 25-én keltezett levelével közöltek vele.

76 Ebből kifolyólag a felperes nem címzettje a megtámadott határozatnak, a jogi aktus közlésének követelménye tehát reá nem alkalmazható (lásd e tekintetben a Bizottság kontra Tanács ítélet [hivatkozás a 73. pontban] 17. pontját). Mindenesetre még akkor is, ha valamely határozatot olyan személlyel lehetne közölni, aki annak nem címzettje a 254. cikk (3) bekezdése alapján, meg kell állapítani, hogy a megtámadott határozatot a jelen esetben a felperessel nem közölték. E tekintetben először is megjegyzendő, hogy a Bizottság azzal, hogy a 2001. szeptember 27-i elektronikus levelében megjelölte, hogy a szóban forgó levél semmiképpen nem minősül a részéről hivatalos kötelezettségvállalásnak, megtagadta a helytállást azért, hogy a levélhez csatolt dokumentum valóban megfelel a spanyol hatóságokkal közölt határozatnak. Ez a levél tehát nem tette a felperes számára lehetővé azt, hogy a megtámadott határozat tartalmát és indokolását pontosan megismerhesse úgy, hogy keresetindítási jogával élni tudjon. Ebből következően az nem tekinthető az EK 230. cikk ötödik bekezdése szerinti, a felperessel történő közlésnek (lásd e tekintetben a Bíróság 76/79. sz., Könecke kontra Bizottság ügyben 1980. március 5-én hozott ítéletének [EBHT 1980., 665.] 7. pontját). Továbbá ki kell emelni, hogy a szóban forgó elektronikus levelet, amelyhez csatolták a spanyol hatóságokhoz 2001. július 25-én intézett levél másolatát, amelyet nem kelteztek, nem írták alá, illetve törölték belőle a bizalmas adatokat, közvetlenül nem a felperesnek, hanem annak ügyvédjének címezték.

77 Ami pedig azokat a jogi aktusokat illeti, amelyeket az érintett intézmény állandó gyakorlata szerint az Európai Unió Hivatalos Lapjában annak ellenére tesznek közzé, hogy az a hatálybalépésüknek nem feltétele, a Bíróság és az Elsőfokú Bíróság elfogadták, hogy az esetükben a tudomásszerzés napjának figyelembevétele nem alkalmazható, és hogy a keresetindítási határidőt a közzététel napjától kell számítani (lásd a Közösséget kötelező nemzetközi szerződések megkötéséről szóló tanácsi jogi aktusok vonatkozásában a Németország kontra Tanács ítélet [hivatkozás a 66. pontban] 39. ponját, illetve az állami támogatásoknak az EK 88. cikk (2) bekezdése alapján történő vizsgálati eljárásának lezárásáról szóló bizottsági határozatok vonatkozásában a BAI kontra Bizottság ítélet [hivatkozás a 67. pontban] 36. pontját). Ilyen körülmények között az érintett harmadik fél valóban jogosan számíthat arra, hogy a szóban forgó határozatot közzé fogják tenni.

78 A 659/1999 rendelet 26. cikkének (1) bekezdése szerint azon határozatokról, amelyekben az előzetes vizsgálatot követően a Bizottság úgy találja, hogy nem merül fel kétség a bejelentett intézkedés közös piaccal való összeegyeztethetőségét illetően, amennyiben az az EK 87. cikk (1) bekezdésének hatálya alá tartozik, és úgy határoz, hogy az intézkedés összeegyeztethető a közös piaccal, a Bizottság összefoglaló közleményt tesz közzé az Európai Unió Hivatalos Lapjában, és ebben a közleményben felhívja a figyelmet arra, hogy a határozat egy példányát hiteles nyelvi változatban vagy változatokban be lehet szerezni. Az ilyen közlemény, amelynek célja a határozat lényeges elemeinek az érdekelt harmadik felek részére történő összefoglalása, lényegében megjelöli az érintett tagállamot, a támogatás számát, nevét, célját, jogalapját, összegét, intenzitását, a hozzá rendelt költségvetést és az időtartamát.

79 A Bizottság 1999 májusa óta, az 1999/659 rendelet hatálybalépését követően kialakított állandó gyakorlata szerint az előző pontban említett összefoglaló közlemény tartalmaz egy linket a Bizottság főtitkárságának internetes honlapjához, megjelölve, hogy a szóban forgó határozat teljes szövege, amelyből a bizalmas adatok törlésre kerültek, ott a hiteles nyelvi változatban vagy változatokban hozzáférhető.

80 Az, hogy a Bizottság harmadik feleknek teljes hozzáférést biztosít az internetes honlapjára felhelyezett határozat szövegéhez, együttesen azzal, hogy összefoglaló közleményt tesz közzé az Európai Unió Hivatalos Lapjában, lehetővé téve az érdekeltek számára a szóban forgó határozat azonosítását, és tájékoztatva őket erről az internetes hozzáférési lehetőségről, az EK 230. cikk ötödik bekezdése értelmében vett kihirdetésnek minősül.

81 Ilyen körülmények között kevéssé számít az, hogy a felperes kellően megismerte-e a megtámadott határozatot 2001. szeptember 27-e után, amikor a fent hivatkozott elektronikus levelet megküldték. Ennek a kérdésnek az eldöntése nem bír jelentőséggel a keresetindítási határidő kezdő napjának megállapítása szempontjából, mivel a jelen esetben nem kell alkalmazni a megtámadott határozatról történő tudomásszerzés feltételét, amelyet az EK 230. cikk ötödik bekezdése kiegészítő jelleggel állapít meg. A felperes ugyanis jogosan számíthatott arra, hogy a megtámadott határozatot az előző pontban leírt eljárás szerint kihirdetik az Európai Unió Hivatalos Lapjában.

82 A jelen ügyben az eljárás irataiból egyébként kitűnik, hogy a Bizottság 2002. április 20-án közzétett az Európai Unió Hivatalos Lapjába egy összefoglaló közleményt a megtámadott határozatról, megjelölve a szóban forgó határozat elfogadásának napját, az érintett tagállamot, a támogatás számát, nevét, célját, jogalapját, a hozzá rendelt költségvetést és az időtartamát. Ez a közlemény arra is utalt, hogy a megtámadott határozat teljes szövege, amelyből a bizalmas adatok törlésre kerültek, a Bizottság honlapján hozzáférhető a hiteles nyelvi változatban vagy változatokban, és e tekintetben megjelölte azt az elektronikus címet, ahol a szöveghez hozzá lehet férni. Egyébként a felek nem vitatják, hogy a megtámadott határozat szövege a megjelölt internetes honlapon valóban megtalálható volt.

83 A kereset nem elkésett, mivel azt 2002. január 29-én nyújtották be, vagyis még a megtámadott határozat kihirdetése előtt.

84 Hozzá kell tenni, hogy ráadásul a jelen ügyben a kereset még a tudomásszerzés napja kiegészítő feltételének alkalmazásával sem lett volna elkésett.

85 Ugyanis általánosan elfogadott, hogy bár nem tekinthető úgy, hogy a megtámadott határozatot a felperessel a 2001. szeptember 27-i közleményben (lásd a fenti 76. pontot) szabályszerűen közölték, a felperest ezen a napon tájékoztatták a határozat létezéséről. Ezért az ítélkezési gyakorlatnak (hivatkozás a 72. pontban) megfelelően kérnie kellett volna annak teljes szövegét a 2001. szeptember 27-én kezdődő ésszerű határidőn belül.

86 A jelen ügy körülményei között, és különös tekintettel arra, hogy a 2001. szeptember 27-i elektronikus levél kifejezetten tartalmazta, hogy a megtámadott határozatot hamarosan közzéteszik az Európai Unió Hivatalos Lapjában, úgy kell tekinteni, hogy a megtámadott határozat teljes szövegének igénylésére szolgáló ésszerű határidő nem rövidebb annál, mint amilyen határidő a Bizottság részére szükséges a szóban forgó határozatra vonatkozó közlemény közzétételére. Márpedig nem vitatott, hogy e közlemény közzétételére 2002. április 20-án, vagyis a jelen kereset benyújtását követően került sor. A kereset tehát nem elkésett.

87 Az előző megfontolásokra figyelemmel el kell utasítani a kereset elkésettségén alapuló elfogadhatatlansági okot, és a keresetet elfogadhatónak kell nyilvánítani.

Az ügy érdeméről

88 A felperes azzal érvel, hogy a megtámadott határozat jogellenes mind az 1997-es és a felszámolási támogatás, mind az 1998-as támogatás tekintetében.

89 A Bizottság – akinek álláspontját a Spanyol Királyság is támogatja – azzal érvel, hogy a megtámadott határozat mindkét tekintetben jogszerű.

I – *Az 1997-es és a felszámolási támogatásokat illetően*

90 Az 1997-es és a felszámolási támogatások vonatkozásában a felperes két jogalapra hivatkozik. Az első az indokolási kötelezettség megsértésén alapul. A második azon, hogy a Bizottság mérlegelési hibát követett el.

91 A Spanyol Királyság támogatásával a Bizottság vitatja e jogalapok helytállóságát.

A – *Az indokolási kötelezettség megsértésére alapított jogalapról*

1. A felek érvei

92 A felperes azzal érvel, hogy annak ellenére, hogy a panaszai kifejezetten az 1997-es pénzügyi évre elszámolt személyzeti átszervezési kiadásokra vonatkoztak, a megtámadott határozat erről semmilyen külön indokolást nem tartalmaz. Ehhez hozzáteszi, hogy a megtámadott határozat egyáltalán nem pontosítja az 1997-es támogatás összegét, és megelégszik annak megjelölésével, hogy a fizetések a

szerződésből folyó jogokkal és kötelezettségekkel kapcsolatosak. Ezen tömör indokolásból nem ismerhetőek meg azok az indokok, amelyek alapján a Bizottság megállapította, hogy a személyzeti átszervezési kiadásokat helyesen számolták el, ami már önmagában a határozat megsemmisítésének alapjául szolgál.

93 A felperes hozzáteszi, hogy pusztán az 1978-as szerződés két kikötésére történő utalás – azok alkalmazását alátámasztó jogi vagy ténybeli indokok minimális ismertetése hiányában – nem tekinthető megfelelő indokolásnak. Különösképpen a felperes azzal érvel, hogy a dokumentáció 28. alapelve a spanyol kormány által jóváhagyott olyan befektetési tervekre vonatkozik, amelyeket a megtámadott határozat nem említ meg, és amelyekkel a Bizottság írásos anyagaiban egyáltalán nem foglalkozik.

94 A Bizottság azzal érvel, hogy a személyzeti átszervezési kiadásokra vonatkozó fizetések szerződéses alapja ugyanaz az 1997-es támogatás keretében és a felszámolási támogatás keretében teljesített fizetések esetében, és hogy ezért a megtámadott határozatban kifejtett indokolása mindkét támogatásra ugyanúgy alkalmazandó. Egyébként ez az indokolás kellőképpen megmagyarázza azt, hogy a Bizottság miért ítélte úgy, hogy ezek a fizetések az 1978-as szerződésen alapulnak.

2. Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

95 Emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az EK 253. cikkel előírt indokolásnak igazodnia kell a szóban forgó jogi aktus természetéhez, továbbá világosan és egyértelműen ki kell fejtenie a jogi aktust megalkotó intézmény érvelését úgy, hogy az érdekeltek megismerhessék a meghozott intézkedés indokait, és az illetékes bíróság felülvizsgálatot gyakorolhasson. Az indokolási kötelezettséget az adott esetben fennálló körülmények alapján kell értékelni, többek között a jogi

aktus tartalma, a felhozott indokok jellege és a címzetteknek vagy egyéb, a jogi aktus által közvetlenül és személyükben érintett személyeknek a magyarázatokhoz fűződő érdekei alapján. Az indokolásnak nem kell megjelölnie az összes vonatkozó ténybeli és jogi elemet, mivel azt, hogy valamely jogi aktus indokolása megfelel-e az EK 253. cikkben felsorolt követelményeknek, nemcsak a szövege, hanem a háttere, valamint az érintett jogterületre vonatkozó jogszabályok összessége alapján kell megítélni (lásd a Bíróság C-17/99. sz., Franciaország kontra Bizottság ügyben 2001. március 22-én hozott ítéletének [EBHT 2001., I-2481. o.] 35. és 36. pontját és az Elsőfokú Bíróság T-158/99. sz., Thermenhotel Stoiser Franz kontra Bizottság ügyben 2004. január 13-án hozott ítélete [EBHT 2004., II-1. o.] 94. pontja, valamint a hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

96 A jelen ügyben mindenekelőtt meg kell állapítani, hogy a megtámadott határozat megjelöli azt, hogy az 1997-es támogatás és a felszámolási támogatás az 1978-as szerződés teljesítésével kapcsolatosak.

97 Továbbá rá kell mutatni arra, hogy a megtámadott határozatot a felperes által jól ismert körülmények között fogadták el. Az eljárás irataiból kitűnik ugyanis, hogy a felperesnek már a megtámadott határozat meghozatala előtt is birtokában volt a Tribunal de Cuentas-nak (spanyol számvevőszék) az 1978-as szerződés lejárata gazdasági hatásairól szóló jelentése (a továbbiakban: a Tribunal de Cuentas jelentése), amely elfogadja a Trasmediterráneának e szerződés felszámolása keretében nyújtott támogatások összességét. E jelentés többek között megvizsgálja a szervezeti átszervezési kiadásoknak az állami számlán való, a szerződés felszámolása, illetve az 1997-es pénzügyi év címén történő elszámolását. Ezen túl világosan megjelöli az állami számlán az egyik és a másik jogcímen elszámolt kiadások összegét.

98 Egyébként, ami a személyzeti átszervezési kiadásoknak a felszámolási támogatás keretében történő ellentételezését illeti, a megtámadott határozat világosan rámutat arra, hogy ez az ellentételezés a dokumentáció 25. és 28. alapelvén alapul. Ez az indokolás valóban nem kifejezetten az 1997-es támogatásra vonatkozik. Azonban a megtámadott határozat elfogadásának körülményei a gyakorlatban világossá tehették a felperes számára azt, hogy ez az indokolás az összes személyzeti átszervezési kiadásra vonatkozik, függetlenül attól, hogy azt az állami számlán az 1997-es

pénzügyi év vagy az 1978-as szerződés felszámolása címén számolták-e el. A felperes nem állíthatja azt, hogy nem úgy értette, hogy az indokolás az átszervezési kiadások egészére vonatkozik, mivel a beadványaiban vitatja, hogy a dokumentáció 25. és a 28. alapelvére történő hivatkozással a megtámadott határozat megfelelően indokolná azt, hogy a személyzeti átszervezési kiadások miatti ellentételezés az 1978-as szerződésen alapul-e.

99 A fentiek fényében úgy kell tekinteni, hogy még ha a megtámadott határozat nem a kívánatos pontossággal került is megfogalmazásra az átszervezési kiadásokat illetően, ez a körülmény sem a felperest, sem az Elsőfokú Bíróságot nem akadályozta meg abban, hogy a Bizottság indokolását megértse, és annak megalapozottságát mérlegelhesse.

100 Következésképpen az indokolási kötelezettség megsértésén alapuló jogalapot mint megalapozatlant el kell utasítani.

B – *Az EK 88. cikk alkalmazásánál elkövetett mérlegelési hibákra alapított jogalapról*

1. A felek érvei

101 A felperes lényegében azzal érvel, hogy a Bizottság mérlegelési hibát követett el, amikor megállapította, hogy az 1997-es és a felszámolási támogatás az 1978-as szerződésen alapulnak. Ezért a Bizottság az EK 88. cikk megsértésével minősítette

létezőknek ezeket a támogatásokat. Ez a jogalap két részből áll: az első a személyzeti átszervezési kiadásokkal, a második pedig a Trasmediterráneánál felmerült, a felszámolási támogatással fedezett kiadások elszámolásával kapcsolatos.

a) Az első részről

102 A felperes elsősorban vitatja, hogy a személyzeti átszervezési költségek az 1978-as szerződésből következnének.

103 E tekintetben először is azt állítja, hogy a dokumentáció 25. alapelve, amelyre a megtámadott határozat hivatkozik, csak az általános kiadásokra vonatkozik, az olyan rendkívüli kiadásokra, mint például a személyzeti átszervezés címén vállalt kiadások, nem. Ráadásul szemben azzal, amit a Bizottság a beadványaiban állít, nem következik a dokumentáció 25. alapelve A. bekezdése b) pontja 7. alpontjának szövegéből, amely a technikai átszervezésre vonatkozik, hogy a Trasmediterránea jogosult volna áthárítani a személyzet átszervezésének rendkívüli költségeit, és azokat az állami számlán elszámolni. E rendelkezés célja pusztán a Trasmediterránea ösztönzése arra, hogy jól gazdálkodjon, és növelje termelékenységét. Ez az ösztönző mechanizmus rendelkezik arról, hogy a Trasmediterránea egy pénzügyi évre vonatkozó díjazása emelkedjen, amikor az e pénzügyi évben keletkezett működési hiány fedezésére szolgáló állami hozzájárulás csökken. Ilyen körülmények között a szóban forgó rendelkezés alapján nem tekinthető sem jogosnak, sem szerződésszerűnek állami ellentételezés követelése a vállalati átszervezés érdekében vállalt rendkívüli kiadásokért.

104 Annak a nézetének az alátámasztására, hogy a rendkívüli kiadások kívül esnek a dokumentáció 25. alapelvének hatókörén, a felperes kéri az IGAE-nek az állami számlára vonatkozó jelentései benyújtását az 1990-től 1997-ig terjedő pénzügyi évekre vonatkozóan.

105 A felperes ezután azzal érvel, hogy a dokumentáció 28. alapelve, amelyet a megtámadott határozat szintén érintett, nem indokolhatja a személyzeti átszervezés miatti ellentételezést a felszámolási támogatás útján, mivel ez a rendelkezés csak a spanyol kormány hozzájárulásához kötött négyéves tervekre vonatkozik. Márpedig a felperes szerint, szemben azzal, amire a megtámadott határozat rámutat, a felszámolási támogatással kiegyenlített átszervezési kiadások nem az 1990–1994-es és az 1995–1997-es átszervezési tervekből következnek, hanem az 1996–1997-es átszervezési tervből adódnak, amely nem négyéves terv. Egyébként még akkor is, ha – ahogyan a Spanyol Királyság állítja – ez az átszervezési terv valóban az 1996-tól 1999-ig terjedő időszakra vonatkozna, olyan tervről volna szó, amely célja szerint hatásait akkor fejtené ki, amikor az 1978-as szerződést már felmondták, és olyan pénzügyi években, amelyekben az már nem volna hatályos. Egyébként ehhez a tervhez a szerződő közigazgatási szerv csak 1999-ben járult hozzá.

106 Az állításai alátámasztásául a felperes azt kéri az Elsőfokú Bíróságtól, hogy kötelezze a központi spanyol hatóságokat az 1995-től 1997-ig terjedő időszakra vonatkozó tervvel kapcsolatos minden irat benyújtására.

107 A felperes másodsorban azt állítja, hogy a személyzeti átszervezés kiadásai miatti, a felszámolási és az 1997-es támogatásból történő ellentételezés a szerződő közigazgatási szerv önálló határozatain alapul.

108 Ami a felszámolási támogatást illeti, az átszervezési kiadásoknak az állami számla terhére való elszámolása a szerződő közigazgatási szerv 1998. október 26-i és 1999. február 25-i határozataiból következik, amelyekkel az 1978-as szerződést módosították. Ehhez a felperes lényegében hozzáteszi, hogy szemben azzal, amit a Spanyol Királyság állít, ez a két határozat nem tekinthető a 1978-as szerződés pusztán egyoldalú értelmezésének, amit a spanyol közigazgatási jog lehetővé tesz, hanem az 1978-as szerződés tényleges módosításának, mivel a kezdetben kikötött szolgáltatások és ellenszolgáltatások egyensúlytalanságához vezetnek, ahogyan arra a Tribunal de Cuentas is rámutatott.

109 Az 1997-es támogatás vonatkozásában az átszervezés miatti ellentételezés a szerződő közigazgatási szerv 1995. októberi határozatán alapul, amellyel az jóváhagyta az 1995-től 1997-ig terjedő időszakra vonatkozó átszervezési tervet.

110 Még akkor is, ha ezt a határozatot kizárólag az 1978-as szerződés megengedett egyoldalú értelmezésének kellene tekinteni, az 1997-es támogatás nyújtása nem felel meg az 1978-as szerződés ilyen értelmezésének. Az 1995. októberi határozat ugyanis megkövetelte volna, hogy az állam ezáltal csökkenteni tudja az éves hozzájárulások értékét a személyzeti kiadások növekedését kiegyenlítő más kiadások csökkentése révén, márpedig ez a jelen esetben nem történt meg.

111 Ez utóbbi tény bizonyítására a felperes arra kéri az Elsőfokú Bíróságot, hogy rendelje el az IGAE-nek az állami számlára vonatkozó jelentései benyújtását az 1990-től 1997-ig terjedő pénzügyi évekre vonatkozóan.

112 A Bizottság szerint a felszámolási és az 1997-es támogatás keretében nyújtott, személyzeti átszervezések miatti ellentételezés az 1978-as szerződésen alapul.

113 E tekintetben egyrészről azzal érvel, hogy a dokumentáció 25. alapelve A. bekezdése b) pontjának 1., 5. és 7. pontja valamint a 28. alapelve értelmében a Trasmediterránea személyzete átszervezésének költségeit költségvetési hozzájárulásokkal lehet finanszírozni az 1978-as szerződés keretében.

114 Szerinte a felperes ezeket az alapelveket indokolatlanul szűken értelmezi a nyilvánvaló szó szerinti értelmük ellenére. Ez az értelmezés lényegében azokon a kétségeken alapszik, amelyeket az IGAE az említett támogatások kifizetését megelőző belső közigazgatási eljárás keretében fogalmazott meg.

115 A Bizottság hozzáteszi, hogy a külső felügyeleti hatóság – a Tribunal de Cuentas – megállapította, hogy a személyzeti átszervezési kiadások költségvetési forrásokból történő finanszírozása teljesen megfelel a 1978-as szerződés rendelkezéseinek, és hogy ez a finanszírozás összességében 12,255 milliárd ESP összegű költségvetési megtakarítást tett lehetővé az 1990-től 1997-ig terjedő időszakban.

116 Való igaz, hogy a Tribunal de Cuentas véleménye nem ügydöntő. Azonban az alátámasztja azt, hogy a Bizottság ésszerűen értelmezi az 1978-as szerződést. Ráadásul azt sem állítja senki, hogy a nemzeti bíróságok előtt eljárást indítottak annak megállapítására, hogy a szóban forgó fizetések ellentétesek az 1978-as szerződéssel.

117 Másodsorban a Bizottság azt állítja, hogy nehezen elképzelhető, hogy bármilyen más jogcím hiányában a szerződő közigazgatási szerv határozata elegendő lenne a szóban forgó fizetések teljesítéséhez. Szerinte a felperes által hivatkozott határozatok nem módosították az 1978-as szerződést, hanem pusztán a spanyol államigazgatás igenlő válaszát jelentik arra a kérdésre, hogy a Trasmediterránea jogosult volt-e az említett fizetésekre az 1978-as szerződés alapján.

118 A Bizottság arra következtet, hogy a szerződés szövege, annak alkalmazása, valamint a spanyol államigazgatás álláspontja és a Tribunal de Cuentasnak a jelentésében kifejtett álláspontja fényében a személyzeti átszervezésekre szánt költségvetési pénzek az 1978-as szerződésen alapulnak, és ezért létező állami támogatásnak minősülnek.

119 A Spanyol Királyság azt állítja, hogy az 1978-as szerződés nem tartalmazott kimerítő és pontos felsorolást arra vonatkozóan, hogy az állami számla „működési" részének kiadásai és bevételei között milyen tételek szerepelhetnek. Hozzáteszi, hogy az 1978-as szerződés közigazgatási jogi szerződés, és hogy a közbeszerzésekről szóló nemzeti

szabályokkal előírt szerződésértelmezési hatásköre keretében a szerződő közigazgatási szerv jogkörébe tartozik annak eldöntése, hogy az állami számlán milyen kiadások szerepelhetnek. A szerződő közigazgatási szerv által állítólag adott hozzájárulások, amelyeket alapul véve kívánja indokolni a felperes az 1997-es és a felszámolási támogatás új állami támogatásként történő minősítését, valójában csak annak az értelmezési hatáskörnek az 1978-as szerződéssel kapcsolatos megnyilvánulásai, amely hatáskörrel mint a szerződés megkötéséért felelős szerv rendelkezik.

b) A második részről

120 A felperes lényegében azzal érvel, hogy az 1978-as szerződés megfelelő alkalmazásához a spanyol hatóságoknak össze kellett volna vezetniük az egyes pénzügyi évekre elszámolható kötelezettségek összegét e pénzügyi év többletével, úgy, hogy a felszámolás miatti támogatást csak a veszteséges pénzügyi évekre, vagy azokra a pénzügyi évekre fogadják el, amelyekben a jelentkező többlet az érintett kötelezettségeket nem fedezi. A felperes ehhez hozzáteszi, hogy mivel a spanyol hatóságok nem így jártak el, a Bizottság nem állapíthatta meg azt, hogy a felszámolási támogatás az 1978-as szerződésen alapul, ebből kifolyólag pedig azt sem, hogy e támogatás létező támogatásnak minősül.

121 Állításai alátámasztására a felperes mindenekelőtt azzal érvel, hogy az 1978-as szerződés felszámolására vonatkozó különleges szabály hiányában ezt a felszámolást az állami számlára vonatkozó szabályok szerint kell elvégezni, ami szerinte szükségessé teszi azt, hogy a felszámolási támogatás keretében ellentételezés alapjául szolgáló minden kötelezettséget el kell számolni annak a pénzügyi évnek a terhére, amelyben a kötelezettség keletkezett.

122 A felperes ezután azzal érvel, hogy a dokumentáció 25. alapelvéből az következik, hogy a Trasmediterránea kizárólag a pénzügyi év végén az adott esetben az állami számla „működés" és „befektetések" részeiből eredő hiányok miatti gazdasági

ellentételezésre jogosult. Márpedig szerinte az állami számla „működés" része az 1991 és 1995 közötti pénzügyi években többlettel zárt, és ez lett volna a helyzet az 1997-es pénzügyi évben is a személyzeti átszervezési kiadások megalapozatlan elszámolása nélkül.

123 Ugyanakkor a felperes vitatja, hogy a dokumentáció 25. alapelvéből következne, hogy a „működés" rész többletét a „befektetések" rész esetleges hiányával kell összevezetni. Szerinte a dokumentáció 25. alapelve A. bekezdése a) pontja 3. alpontjának és a B. bekezdése a) pontja 1. alpontjának szövegezése alapján az egyes pénzügyi években juttatott költségvetési támogatást az egymástól külön kezelt részek ellentételezésére szolgáló bevételként kezelték. A két rész elkülönítése pontosan azt hivatott biztosítani, hogy a Trasmediterránea megkapja a „befektetések" részben szereplő pénzügyi kiadásaival megegyező összegű támogatást függetlenül attól, hogy mekkora volt a bevételének összege. Ezeket a kiadásokat csak azért veszik figyelembe, hogy adott esetben egyensúlyba hozzák a „működés" részt, amely a Trasmediterránea további folyó kiadásait tükrözi.

124 A felperes szerint a Spanyol Királyság kijelentéseit a két rész közötti összevezetésről semmilyen olyan bizonyíték nem támasztja alá, amely kétséget kizáróan bizonyítaná, hogy milyen módon alkalmazták az 1978-as szerződést a két rész közötti esetleges összevezetéssel kapcsolatban. A Tribunal de Cuentas jelentésében szereplő táblázatra történő hivatkozással ezt a tényt nem lehet bizonyítottnak tekinteni, mivel nem lehet kizárni, hogy ez a táblázat hibás.

125 A felperes vitatja továbbá, hogy a dokumentáció 26. alapelve összevezetést engedne valamely pénzügyi év esetleges működési többlete és más pénzügyi évek hiánya között, amely összevezetés az állam által bevitt eszközök csökkentéséhez vezetett volna. Szerinte a 26. alapelv által szabályozott hiány vagy többlet kizárólag az állam által folyósított eszközöknek a költségvetési előrejelzések szerinti előzetes összege, valamint az állami számla végső lezárását követően ténylegesen járó hozzájárulás egyensúlyba hozatalából ered.

126 Egyfelől annak megállapítására, hogy volt-e összevezetés a működési többlet és a befektetési hiány között, másfelől a dokumentáció 26. alapelvének értelmezésére a felperes arra kéri az Elsőfokú Bíróságot, hogy rendelje el az IGAE-nek az állami számlára vonatkozó jelentései benyújtását az 1990-től 1997-ig terjedő pénzügyi évekre vonatkozóan.

127 A felperes továbbá arra kéri az Elsőfokú Bíróságot, hogy kötelezze a spanyol hatóságokat az 1978-as szerződés felszámolásával kapcsolatos minden irat benyújtására annak megismerése végett, hogy a szerződés felszámolásakor a Trasmediterránea és a spanyol állam között milyen tárgyalások zajlottak le, illetve hogy melyek azok a jogi vagy ténybeli elemek, amelyekre alapozva a spanyol állam a felszámolási számlát végül megállapította.

128 A Spanyol Királyság támogatásával a Bizottság lényegében azzal érvel, hogy a felperes ténybeli tévedést követ el azzal, hogy úgy véli, a Trasmediterránea által bizonyos pénzügyi években realizált működési többlet a költségvetési hozzájárulások kiegyenlítése helyett vagyonának növelését szolgálta volna.

129 Az állami számla „működés" része valóban mutatott többletet bizonyos pénzügyi években. Azonban az állami számla „befektetések" részének mérlege minden pénzügyi évben hiánnyal zárt. Egyébként a Tribunal de Cuentas jelentéséből az következik, hogy az említett működési többleteket szisztematikusan a „befektetések" részre számolták el, az éves költségvetési hozzájárulás csökkentése céljából. Ezért a működési többlet soha nem volt magasabb a befektetési hiánynál; az állami számla egyetlen pénzügyi évben sem mutatott többletet. E tekintetben a Spanyol Királyság lényegében rámutat arra, hogy az 1978-as szerződés 20 éves fennállása alatt a „működés" és a „befektetések" rész – amely részek ugyanazon számla két részét alkotják – ellentételezését követően az állami számla mindig hiánnyal zárt.

130 Ilyen körülmények között felesleges volna a dokumentáció 26. alapelvének értelmezésével foglalkozni, amely egyébként is rendelkezik a pénzügyi évek közötti átvezetésről.

131 Ezért nyilvánvaló, hogy az a kérdés, hogy a fizetendő kötelezettségeket valamely adott pénzügyi évre elszámolták-e, vagy sem, egyáltalán nem bír jelentőséggel, mivel még akkor is, ha erre az elszámolásra sor került volna, ez egyáltalán nem befolyásolná a Trasmediterránea részére nyújtott költségvetési pénzek teljes összegét az 1978-as szerződés egészére vonatkozóan.

2. Az Elsőfokú Bíróság értékelése

a) A jogalap első ágáról

132 Mindenekelőtt emlékeztetni kell arra, hogy a megtámadott határozat szerint a Trasmediterránea személyzeti átszervezésének kiadásai miatti ellentételezés a dokumentáció két alapelvén, tudniillik a 25. és a 28. alapelven nyugszik.

133 A felperes szerint a személyzeti átszervezési kiadások miatti ellentételezés szerződéses jellege nem alapulhat a 25. alapelv A. bekezdése b) pontjának 7. alpontján, amelyik a Trasmediterránea termelékenységének javítására ösztönöz. Ez az érv nem helytálló, mivel a megtámadott határozat a 25. alapelvre annak teljességében hivatkozik, és nem utal külön e termelékenység javítására ösztönző elvnek a rendelkezésére. Még ha igaza volna is a felperesnek abban, hogy a dokumentáció 25. alapelve A. bekezdésének b) alpontjában található rendelkezés nem alapozhatja meg a személyzeti átszervezési kiadások miatti ellentételezés

szerződéses jellegét, ebből nem következik az, hogy a Bizottság helytelenül mérlegelte az 1978-as szerződést annak megállapításával, hogy a 25. alapelv – amelyről szükséges felidézni, hogy az állami számla könyvelési mechanizmusát szabályozza – szerződéses alapul szolgált az átszervezési kiadások miatti szóban forgó ellentételezésnek.

134 A felperes azt is állítja, hogy a dokumentáció 25. alapelve – annak teljességében szemlélve – nem vonatkozik a rendkívüli kiadásokra, és hogy a személyzeti átszervezés miatti kiadások ilyeneknek minősülnek. E tekintetben elég megjegyezni, hogy a felperes semmivel nem támasztja alá azon véleményét, miszerint a 25. alapelv különbséget tesz egyfelől az elfogadható általános kiadások és az alkalmazási köre alól kizárt rendkívüli kiadások között. Ráadásul egyetlen indokot sem hoz fel annak alátámasztására, hogy a személyzeti átszervezési kiadásokat rendkívüli kiadásoknak kell tekinteni. Ilyen körülmények között nincs helye bizonyításfelvétel elrendelésének e különbségtétel, valamint annak bizonyítására, hogy e különbségtételnek milyen következményei vannak a személyzeti átszervezési kiadások miatti ellentételezés elfogadhatósága tekintetében.

135 A fentiekből az következik, hogy a felperes nem bizonyította kellőképpen azt, hogy a Bizottság mérlegelési hibát követett el azzal, hogy megállapította, az 1997-es és a felszámolási támogatás összegének meghatározásához figyelembe vett, személyzeti átszervezés miatti ellentételezés az 1978-as szerződéses alapul a 25. alapelv értelmében. Egyébként rá kell mutatni arra, hogy a Bizottság mérlegelése összeegyeztethető a Tribunal de Cuentasnak – a nemzeti külső pénzügyi felügyeleti hatóságnak – az 1978-as szerződésről készített jelentésében található értékelésével, amely jelentés helytállóságát az illetékes spanyol hatóságok előtt nem vonták kétségbe. Ilyen körülmények között a jelen ügy szempontjából meg kell állapítani, hogy a 25. alapelv az átszervezési kiadások miatti ellentételezés érvényes szerződéses jogalapja.

136 Nem szükséges ezért megvizsgálni, hogy hibás volt-e megállapítani azt, hogy a személyzeti átszervezési kiadások miatti ellentételezés a dokumentáció 28. alapelvén is alapult. Azt sem szükséges vizsgálni, hogy ez az ellentételezés a spanyol hatóságok önálló hozzájárulásából ered-e. Az Elsőfokú Bíróságnak nem kell továbbá határoznia a 28. alapelvvel kapcsolatos bizonyos tények, valamint a spanyol hatóságok azon önálló engedélyei bizonyítására irányuló bizonyítási indítványról, amelyek az előző pontban tett megállapítást egyébként sem változtathatnák meg.

137 Következésképpen a jogalap első részét mint megalapozatlant el kell utasítani.

b) A jogalap második részéről

138 A jogalap második részének keretében a felperes lényegében azt sérelmezi, hogy a Bizottság mérlegelési hibát követett el azzal, hogy megállapította, hogy a felszámolási támogatás egésze az 1978-as szerződésen alapult. A felperes szerint az 1978-as szerződés előírja, hogy a felszámolási költségeket azokra a pénzügyi évekre kell elszámolni, amelyekhez kapcsolódnak, valamint azt, hogy e kiadásokat és a pénzügyi években mutatkozó esetleges többleteket össze kell vezetni. A felszámolási támogatás tehát csak annyiban fedezhette a felszámolási költségeket, amennyiben a vonatkozó pénzügyi években nem mutatkozott elegendő többlet az összevezetéshez.

139 Még akkor is, ha az 1978-as szerződés előírná azt, hogy a felszámolási költségeket el kell számolni azokra a pénzügyi évekre, amelyekre vonatkoznak, valamint azt, hogy e kiadásokat és a pénzügyi években esetleg keletkezett többleteket össze kell vezetni, ebből még nem következik, hogy a Bizottság mérlegelési hibát követett el annak megállapításával, hogy a felszámolási támogatás összegének egésze az 1978-as szerződésen alapul.

140 Az iratokból ugyanis kiderül, hogy az állami számla „befektetések" része az 1978-as szerződés hatálya alatt végig hiánnyal zárult, ahogyan hiánnyal zárt az állami számla „működés" része az 1978-as szerződés fennállása alatti összes pénzügyi évben, az 1987-es, 1988-as és 1991–1995-ös pénzügyi évek kivételével. Ebből kifolyólag ez utóbbi pénzügyi évek kivételével az állami számla soha nem zárult többlettel.

141 Ami pedig az 1987-es, 1988-as és 1991–1995-ös pénzügyi éveket illeti, nem vitatott, hogy a „befektetések" rész nagyobb hiányt mutatott, mint a „működés" rész többlete, így a két rész összevezetése esetén az állami számla szintén nem mutatott többletet ezekben a pénzügyi években.

142 Való igaz, hogy a felperes vitatja, hogy az állami számla két részének összevezetése megfelel a dokumentáció 25. alapelvének. Azonban ennek az elvnek a felperes által javasolt értelmezését sem e rendelkezés megfogalmazása, sem annak az 1978-as szerződés keretében történt alkalmazása nem támasztja alá. A felperes állításával szemben ugyanis az, hogy a dokumentáció 25. alapelve lehetővé teszi állami hozzájárulás nyújtását az állami számla mindkét részének egyensúlyba hozatalára, nem zárja ki, hogy e hozzájárulások összegét az egyik rész esetleges többletének és a másik rész hiányának összevezetése után számolják ki. E tekintetben a Tribunal de Cuentas jelentéséből az következik, ahogyan arra a Bizottság helyesen rámutat, hogy a működési többletet szisztematikusan kivonták a „befektetések" rész hiányából az éves állami hozzájárulás csökkentése érdekében.

143 Bár a felperes azt állítja, hogy a Tribunal de Cuentas jelentése helytelen lehet az állami számlák összevezetését illetően, meg kell állapítani, hogy semmiféle olyan bizonyítékot nem terjesztett elő, amely a jelentésben szereplő adatok hitelességét megkérdőjelezné, amely jelentést egyébként ő maga terjesztett elő a jelen eljárás keretében. Ilyen körülmények között el kell utasítani a felperesnek az arra irányuló

kérelmét, hogy az Elsőfokú Bíróság rendelje el az IGAE-nek az állami számlára vonatkozó felügyeleti jelentései benyújtását az 1990-től 1997-ig terjedő pénzügyi évekre vonatkozóan annak bizonyítására, hogy az állami számla két része között történt-e összevezetés (lásd e tekintetben a Bíróság 119/81. sz., Klöckner-Werke kontra Bizottság ügyben 1982. július 7-én hozott ítéletének [EBHT 1982., 2627. o.] 8. pontját).

144 Ennélfogva mivel nem bizonyított, hogy az állami számla olyan – akár minimális – többletet mutatott volna, amelyet a felszámolási kiadások ellentételezésére lehetett volna fordítani, meg kell állapítani, hogy a Bizottság helyesen állapította meg azt, hogy a felszámolási támogatás az összes felszámolási kiadást fedezte, és helyesen tett, hogy nem terhelte rá e kiadásokat azokra a pénzügyi évekre, amelyekhez kapcsolódnak. A jelen jogalap második részét is el kell tehát utasítani.

145 Végül, ami a felperes arra irányuló kérelmét illeti, hogy az Elsőfokú Bíróság kötelezze a spanyol hatóságokat az 1978-as szerződés felszámolásával kapcsolatos minden irat benyújtására a Trasmediterránea és a spanyol hatóságok közötti tárgyalások bizonyítása végett, elég rámutatni arra, hogy a felperes nem magyarázza el, hogy ezek a tárgyalások vagy a felszámolási számla létrehozása mennyiben bizonyítanák azt, hogy a Bizottság mérlegelési hibát követett el annak megállapításával, hogy az 1997-es támogatás és a felszámolási támogatás az 1978-as szerződésen alapulnak. Ilyen körülmények között a felperes bizonyítási indítványát el kell utasítani.

146 Az eddigiek fényében az azon alapuló második jogalapot is el kell utasítani, hogy a megtámadott határozat jogellenes az 1997-es és a felszámolási támogatásra vonatkozó részében.

II – *Az 1998-as támogatást illetően*

147 A felperes vitatja továbbá a megtámadott határozat jogszerűségét annyiban, amennyiben az engedélyezi az 1998-as támogatás folyósítását azon az alapon, hogy az a közös piaccal összeegyeztethető új támogatás. E tekintetben azzal érvel, hogy a megtámadott határozat sérti az EK 88. cikket, az EK 86. cikk (2) bekezdését, valamint az intézményi jogi aktusok indokolásának kötelezettségét.

148 A Bizottság – akinek álláspontját a Spanyol Királyság támogatja – vitatja e jogalapok megalapozottságát.

A – *Az EK 88. cikk megsértésére alapított jogalapról*

1. A felek érvei

149 A felperes lényegében azzal érvel, hogy a megtámadott határozat sérti az EK 88. cikket annyiban, hogy a Bizottság nem vette figyelembe az 1978-as szerződés vonatkozásában javasolt megfelelő intézkedéseket azzal, hogy új támogatásnak minősítette az 1998-as támogatást, és az EK 86. és 87. cikk alapján megvizsgálta annak összeegyeztethetőségét.

150 E tekintetben a felperes mindenekelőtt azzal érvel, hogy a 659/1999 rendelet 19. cikkéből és az ítélkezési gyakorlatból az következik, hogy amennyiben az érintett tagállam elfogadja a Bizottság által javasolt intézkedéseket, ez az elfogadás kötelezi a tagállamot a megfelelő intézkedések végrehajtására (a Bíróság C-313/90. sz., CIRFS

és társai kontra Bizottság ügyben 1993. március 24-én hozott ítélete [EBHT 1993., I-1125. o.] és a C-311/94. sz., IJssel-Vliet Combinatie ügyben 1996. október 15-én hozott ítéletének [EBHT 1996., I-5023. o.] 35. és azt követő pontjai). A javasolt és elfogadott megfelelő intézkedésekre a Bizottsággal szemben is lehet hivatkozni, aki utólag nem hivatkozhat arra, hogy nem ismeri azok tartalmát és hatásait.

151 A felperes ezt követően azzal érvel, hogy a Spanyol Királyság elfogadta a megfelelő intézkedésekre vonatkozó, az 1978-as szerződéssel kapcsolatban a Bizottság által megfogalmazott javaslatot. Véleménye szerint a javasolt és elfogadott megfelelő intézkedések arra hívták fel a spanyol hatóságokat, hogy 1997. december 31-i hatállyal mondják fel az 1978-as szerződést, és egy új közszolgáltatási szerződés megkötése érdekében írjanak ki közbeszerzést. E tény bizonyításához arra kéri az Elsőfokú Bíróságot, hogy kötelezze a Bizottságot a megfelelő intézkedésekre vonatkozó iratok csatolására.

152 A felperes szerint a spanyol hatóságok nem tették meg a megfelelő intézkedéseket a Kanári-szigetek közötti tengeri járatokra vonatkozóan, és 1998. január 1-jétől kezdődően a Trasmediterránea folytatta e járatok üzemeltetését, és az elméletileg hatálytalan 1978-as szerződésben rögzített feltételekkel azonos feltételek mellett kapott támogatást, anélkül, hogy e szolgáltatás odaítélése, és következésképpen a közszolgáltatási kötelezettség költségének meghatározása közbeszerzés útján történt volna. Az elfogadott megfelelő intézkedéseket tehát nem tartották be.

153 Egyébként a Bizottság egyetlen új elem alapján sem kérdőjelezheti meg a megfelelő intézkedésekre vonatkozó javaslatban található azon értékelését, amely szerint a Trasmediterránea által nyújtott szolgáltatások nem minősülnek általános gazdasági érdekű szolgáltatásoknak, mivel e szolgáltatások piacán verseny volt.

154 Először is az, hogy az 1998-as támogatás által fedett szolgáltatások csak a Kanári-szigetek közötti járatokra vonatkoztak, míg a megfelelő intézkedésekre vonatkozó javaslat az 1978-as szerződés hatálya alá tartozó minden járatra, nem jelenti azt, hogy az 1978-as szerződésre tekintettel javasolt megfelelő intézkedések keretében végzett értékelések az 1998-as támogatás vizsgálata szempontjából ne bírnának jelentőséggel.

155 A felperes szerint ugyanis az 1978-as szerződéssel kapcsolatos megfelő intézkedésekre vonatkozó javaslat kifejezetten vonatkozott a kanári-szigeteki tengeri járatokra. E tekintetben azzal érvel, hogy a megfelelő intézkedésekre vonatkozó javaslat bevezetőjében szereplő megfontolásokból az következik, hogy e javaslatot a Trasmediterráneának a kanári-szigeteki járatok üzemeltetésével kapcsolatos versenykorlátozó magatartására vonatkozó panaszok miatt hozták. Ráadásul e megfelelő intézkedéseken keresztül a Bizottság hallgatólagosan a kanári-szigeteki járatokat célozta meg. Ez abból következik, hogy a Bizottság az 1978-as szerződésben kikötött gazdasági mozgásteret kritizálta, márpedig pontosan ez a mozgástér képezte a felperesnek a Tenerife–Agaete–Gran Canaria járatra vonatkozó panaszának tárgyát. Ez abból is következik, hogy a megfelelő intézkedésekre vonatkozó javaslatában a Bizottság megjegyezte, hogy komoly kétségei vannak afelől, hogy a szóban forgó tengeri útvonalak némelyikére indokolt-e közszolgáltatási kötelezettséget előírni, mivel ezeket az útvonalakat magánvállalkozások piaci alapon is megfelelően ki tudnák vagy tudják szolgálni.

156 Annak megállapítása végett, hogy a Bizottság különös tekintettel volt-e a kanári-szigeteki piac helyzetére, a felperes arra kéri az Elsőfokú Bíróságot, hogy kötelezze a Bizottságot a megfelelő intézkedésekre vonatkozó javaslatának benyújtására.

157 Másodsorban annak a szabályozásnak az állítólagos ideiglenes volta, amelynek keretében az 1998-as támogatást kifizették, sem indokolhatja kellőképpen a Bizottság által az 1978-as szerződés tekintetében tett, megfelelő intézkedésekre vonatkozó javaslat keretében alkalmazott kritériumok felülvizsgálatát. Egyfelől az a szabályozás, amelynek keretében az 1998-as támogatást nyújtották, valójában nem ideiglenes, mivel az 1998. október 9-i határozat lehetővé teszi a Trasmediterránea számára azt, hogy a szóban forgó járatokat időbeli korlátozás nélkül üzemeltesse.

Másfelől, ahogyan arra a Bizottság az 1998-as szerződés vizsgálatának keretében is rámutatott (Spanyolország által a tengeri szállítás ágazata részére nyújtott állami támogatásról szóló, 2000. július 19-i 2001/156/EK bizottsági határozat [új tengeri szállítási közszolgáltatási szerződések] [HL 2001 L 57., 32. o.]), a kanári-szigeteki hatóságoknak kellő idejük volt a közösségi jogba nem ütköző, illetve a közszolgáltatás folyamatosságát nem veszélyeztető jogi szabályozás létrehozására. Mindenesetre a Kanári-szigetek közötti összeköttetés folyamatossága nem volt veszélyben, mert ezeket az útvonalakat nemcsak a Trasmediterránea, hanem más tengeri szállítási társaságok is kellőképpen kiszolgálták.

158 Annak bizonyítása érdekében, hogy a szabályozást alkotó hozzájárulások nem ideiglenes jellegűek voltak, a felperes azt kéri az Elsőfokú Bíróságtól, hogy kötelezze a spanyol hatóságokat arra, hogy nyújtsák be egyfelől a közszolgáltatási kabotázsjáratoknak az 1998-as, 1999-es és 2000-es pénzügyi években történő üzemeltetése vesztesége fedezésének címén részére járó összegek kifizetése miatt a Trasmediterránea által benyújtott panasz keretében a Kanári-szigetek Autonóm Közösség Turisztikai és Közlekedési Tanácsa által végzett vizsgálat iratait, másfelől pedig a kanári-szigeteki közszolgáltatási járatok üzemeltetésére a 113/1998 rendelet hatálybalépését követően kiírt közbeszerzésekkel kapcsolatos minden iratot, valamint a 113/1998 rendelet meghozatalát előkészítő iratokat, különösen azokat a tanulmányokat, jelentéseket és gazdasági adatokat, amelyek alapján a közszolgáltatási kötelezettségeket meghatározó mellékletet kidolgozták.

159 A Spanyol Királyság támogatásával a Bizottság elsőként azzal érvelt, hogy az 1978-as szerződés tekintetében foganatosítandó megfelelő intézkedésekre vonatkozó, a Spanyol Királyság által elfogadott javaslat az ideiglenes szabályozás tekintetében jogilag nem kötelező.

160 E tekintetben a Bizottság azzal érvel, hogy az 1978-as szerződés megszüntetésével a spanyol hatóságok „kimerítették" a megfelelő intézkedésekre vonatkozó javaslat „közvetlen joghatását". Szerinte ettől az időponttól kezdve a különböző spanyol

hatóságok által elfogadott új intézkedéseket, azaz egyfelől a kanári-szigeteki hatóságok hatáskörébe tartozó ideiglenes szabályozást, másfelől a nemzeti hatóságok hatáskörébe tartozó 1998-as szerződést új támogatásként kell vizsgálni. Szerinte a hatálya időtartamának megváltoztatása miatt az ideiglenes szabályozás új támogatásnak minősül annak ellenére, hogy valójában ugyanolyan, mint 1978-as szerződés. Hozzáteszi, hogy ha figyelembe vette volna azt, hogy az 1978-as szerződés és az ideiglenes szabályozás teljesen megegyeznek, az ideiglenes szabályozást létező támogatásnak kellett volna tekinteni, ami lehetetlenné tette volna az e szabályozás alapján kifizetett állami támogatások visszatéríttetését. Az ilyen megközelítés amellett, hogy a jelen ügyben nyilvánvalóan helytelen lenne, a felperes szándékaival valószínűleg ellentétes eredményre vezetett volna.

161 A Bizottság másodsorban azt állítja, hogy az 1978-as szerződésnek a megfelelő intézkedésekre vonatkozó javaslatban szereplő elemzése közvetlenül nem vonatkoztatható a kanári-szigeteki 1998-as helyzetre, mert ez az elemzés a spanyol területek egészén található tengeri útvonalakra vonatkozik, és nem a Kanári-szigetek közötti kabotázs különleges helyzetére. Ezt a következtetést egyáltalán nem befolyásolja az, hogy a megfelelő intézkedésekre vonatkozó javaslatot a felperes panaszai előzték meg, mivel még akkor is, ha a felperes kizárólag a kanári-szigeteki helyzettel foglalkozott volna, a Bizottság a maga teljességében vizsgálta volna a felvetett problámát.

162 A Bizottság hozzáteszi, hogy a kanári-szigeteki helyzetet a hatályos szabályok alapján kellett vizsgálnia, amelyek között szerepel egyfelől a 3577/92 rendelet 6. cikkének (2) bekezdése, amely szerint a kabotázs kanári-szigeteki piacának liberalizációja 1999. január 1-jéig nem volt kötelező, másfelől a tengeri szállításnak nyújtott állami támogatásra vonatkozó közösségi iránymutatások, amelyek nem írtak elő közbeszerzést a közszolgáltatási szerződések odaítéléséhez.

163 Ebből a Bizottság arra következtet, hogy teljesen indokolt volt külön elvégezni az ideiglenes szabályozás összeegyeztethetőségének vizsgálatát, valamint azt a vizsgálatot, amelyet az 1978-as szerződéssel kapcsolatos megfelelő intézkedésekre

vonatkozó javaslat keretében tett. Következésképpen megalapozatlan a felperes arra alapított jogalapja, hogy a megfelelő intézkedésekre vonatkozó javaslat be nem tartásával megsértették az EK 88. cikket.

2. Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

164 Ahogyan azt a felperes is helyesen állítja, a 659/1999 rendelet 19. cikkének (1) bekezdéséből az következik, hogy a létező állami támogatási rendszerek vizsgálata keretében, amennyiben az érintett tagállam elfogadja a részére javasolt intézkedéseket, ez az elfogadás kötelezi a tagállamot ezen intézkedések végrehajtására.

165 A jelen ügyben, szemben azzal, amit a felperes állít, a Bizottság nem vitatja azt, hogy a spanyol hatóságok elfogadták a megfelelő intézkedésekre vonatkozó javaslatot. Ezért ezt a tényt bizonyítottnak kell tekinteni anélkül, hogy szükséges volna helyt adni a felperes arra irányuló kérelmének, hogy az Elsőfokú Bíróság kötelezze a Bizottságot a megfelelő intézkedésekre vonatkozó javaslattal kapcsolatos iratok benyújtására.

166 Ezt követően rá kell mutatni arra, hogy – ahogyan azzal a Bizottság és a Spanyol Királyság helyesen érvelnek – az 1978-as szerződés módosításával kapcsolatos, elfogadott megfelelő intézkedések kötelező jogi ereje megszűnt ugyanakkor, amikor az 1978-as szerződés.

167 Végül meg kell jegyezni, hogy nem vitatott, hogy az 1998-as támogatás új támogatásnak minősül a 659/1999 rendelet 1. cikkének c) pontja szerint, ami eleve kizárja azt, hogy ezt a támogatást az 1978-as szerződés végrehajtásával nyújtották.

168 Ilyen körülmények között nem lehet az elfogadott megfelelő intézkedések alapján mérlegelni, hogy az 1998-as támogatás összeegyeztethető-e a közös piaccal. Ezt az összeegyeztethetőséget tehát közvetlenül az EK-Szerződés szabályainak tükrében kell értékelni.

169 Azonban meg kell vizsgálni azt, hogy – ahogyan a felperes állítja – a Bizottságnak a megfelelő intézkedésekre vonatkozó javaslatban szereplő megállapításai az 1978-as szerződéssel kapcsolatban kifejezetten a kanári-szigeteki kabotázsra vonatkoztak-e, és ezért a Bizottság az 1998-as támogatás összeegyeztethetőségének mérlegelésével nem juthatott volna-e más megállapításra, mint amely alapján az 1978-as szerződéssel kapcsolatban megtette a megfelelő intézkedésekre vonatkozó javaslatát anélkül, hogy indokolta volna, mi vezette értékelésének megváltoztatására.

170 Ebben a tekintetben mindenekelőtt emlékeztetni kell arra, hogy az ideiglenes szabályozás kizárólag a Kanári-szigetek közötti tengeri járatok üzemeltetésére vonatkozik, szemben az 1978-as szerződéssel, amelynek célja nemcsak a Kanári-szigetek közötti, hanem a félsziget egyéb pontjai valamint a Baleár-szigetek, Észak-Afrika és a Kanári-szigetek közötti tengeri járatok üzemeltetésének szabályozása is.

171 Ezt követően rá kell mutatni arra, hogy a felperes nem bizonyítja be, hogy az 1978-as szerződéssel kapcsolatos megfelelő intézkedésekre vonatkozó javaslatban szereplő megállapítások a Kanári-szigetek közötti tengeri járatokra vonatkoztak.

172 Először is az, hogy a megfelelő intézkedésekre vonatkozó javaslatot a Trasmediterráneának a kanári-szigeteki tengeri járatok üzemeltetésében tanúsított versenykorlátozó magatartásával kapcsolatos panasza folytán tették meg, nem bizonyítja azt, hogy a megfelelő intézkedésekre vonatkozó javaslat feltétlenül a kanári-szigeteki

kabotázs különleges helyzetére vonatkozott. Mivel ugyanis a megfelelő intézkedésekre vonatkozó javaslat az 1978-as szerződésre annak teljességében vonatkozott, úgy kell tekinteni, hogy a Bizottság értékelése az 1978-as szerződés egészére vonatkozott, és nem kizárólag a kanári-szigeteki helyzetre.

173 Másodszor, semmi nem utal arra, hogy a megfelelő intézkedésekre vonatkozó javaslatában a Bizottság a kanári-szigeteki tengeri járatokra vonatkozóan fejezte volna ki komoly aggodalmait azzal kapcsolatban, hogy szükséges-e közszolgáltatási kötelezettséget előírni bizonyos útvonalakra akkor, ha ezeket az útvonalakat magánvállalkozások megfelelően ki tudják vagy tudnák szolgálni piaci alapú üzemeltetéssel. Különösen a felperes nem terjesztett elő semmit, ami azt bizonyítaná, hogy mindenképpen a kanári-szigeteki járatok azok, amelyeken a megfelelő intézkedésekre vonatkozó javaslat szerint megfelelő verseny volt.

174 Harmadszor, a Bizottság azon értékelése, amely szerint az 1978-as szerződés a közszolgáltatási feladattal kevéssé összeegyeztethető gazdasági mozgásteret nyújtott a Trasmediterráneának, szintén nem jelzi azt, hogy a megfelelő intézkedésekre vonatkozó javaslat kifejezetten a Kanári-szigetek közötti helyzetre vonatkozna.

175 Éppen ellenkezőleg, az a tény, hogy a megfelelő intézkedésekre vonatkozó javaslat felhívta a spanyol hatóságokat arra, hogy igazítsák az 1978-as szerződést a közösségi joghoz, különösen a közszolgáltatási szerződésekre alkalmazandó szabályokhoz, arra enged következtetni, hogy a megfelelő intézkedésekre vonatkozó ezen javaslat nem a Trasmediterránea által az 1978-as szerződés értelmében kiszolgált kanári-szigeteki útvonalakra vonatkozik. A 3577/92 rendelet 6. cikkének (2) bekezdése szerint ugyanis 1999. január 1-jét megelőzően a kabotázs kanári-szigeteki piacának semmilyen liberalizációja nem volt kötelező. Ilyen körülmények között a Bizottság nem javasolhatta megfelelő intézkedésként a spanyol hatóságoknak a Kanári-szigetek közötti tengeri járatok üzemeltetése szabályozásának megváltoztatását.

176 Ebből kifolyólag nem bizonyított, hogy a Bizottság bíráló megállapításai a megfelelő intézkedésekre vonatkozó javaslatban kifejezetten a kanári-szigeteki tengeri járatokra vonatkoztak.

177 Mivel állításainak alátámasztására a felperes nem terjesztett elő komoly érveket, nem szükséges kötelezni a Bizottságot arra, hogy csatoljon a megfelelő intézkedésekre vonatkozó javaslattal kapcsolatos minden iratot annak bizonyítására, hogy a Bizottság különös tekintettel volt-e a kanári-szigeteki piac helyzetére. Ezenkívül, mivel az előző pontban tett megállapítás független attól, hogy az 1997. december 18-i határozattal létrehozott ideiglenes szabályozás valóban átmeneti-e, még kevésbé szükséges elrendelni azokat a bizonyításfelvételi intézkedéseket, amelyek az ideiglenes szabályozás nem átmeneti voltát állítólag bizonyíthatnák.

178 A fentiekre figyelemmel mint megalapozatlant el kell utasítani az arra vonatkozó jogalapot, hogy a Bizottság megsértette az EK 88. cikk (1) bekezdését azzal, hogy helytelenül értelmezte az 1978-as szerződéssel kapcsolatos megfelelő intézkedések joghatásait.

B – *Az EK 86. cikk (2) bekezdésének és az indokolási kötelezettségnek a megsértésére alapított jogalapról*

179 A jelen jogalapot a felperes öt részben támasztja alá. Az első rész a Trasmediterráneát általános gazdasági érdekű szolgáltatás működtetésével megbízó hatósági jogi aktus hiányán alpul. A második azon, hogy nincs konkrét tartalma azoknak a közszolgáltatási kötelezettségeknek, amelyekkel a Trasmediterráneát állítólag megbízták. A jogalap harmadik részében a felperes a Trasmediterránea által 1998-ban a Kanári-szigeteken nyújtott szolgáltatás általános gazdasági érdekű szolgáltatáskénti minősítését vitatja. A jogalap negyedik részében a felperes azt sérelmezi, hogy a

Trasmediterránea megbízása az állítólagos közszolgáltatással nem nyilvános közbeszerzés útján történt, és hogy e tekintetben az indokolás hiányos. Az ötödik rész az 1998-as támogatás nem megfelelő jellegén, és e tekintetben a megtámadott határozat indokolásának hiányos minőségén alapul.

1. A jogalapnak a hatósági jogi aktus hiányára alapított első részéről

a) A felek érvei

180 A felperes azzal érvel, hogy az ítélkezési gyakorlat alapján valamely vállalkozás akkor tekinthető általános gazdasági érdekű szolgáltatás működtetésével megbízott vállalkozásnak az EK 86. cikk (2) bekezdésének értelmében, ha e szolgáltatás működtetését hatósági jogi aktus ruházta rá (a Bíróság C-159/94. sz., Bizottság kontra Franciaország ügyben 1997. október 23-án hozott ítéletének [EBHT 1997., I-5815. o.] 65. pontja).

181 Márpedig a jelen ügyben egyetlen olyan hatósági aktus sem áll fenn, amely a Trasmediterráneát azon szolgáltatások nyújtására kötelezné, amelyekért az 1998-as támogatásban részesítették. Ugyanis az 1997. december 18-i határozat, amelyben a kanári-szigeteki hatóságok engedélyezték a Trasmediterránea számára a Kanári-szigetek közötti tengeri járatok üzemeltetését, a Trasmediterráneát egyáltalán nem kötelezi. Ebben a tekintetben egyfelől azzal érvel, hogy ezt az engedélyt a Trasmediterránea kérelme folytán adták meg, másfelől azzal, hogy a Trasmediterránea egyoldalúan felhagyott az engedély által lefedett bizonyos járatok üzemeltetésével, vagy ezeket a járatokat megváltoztatta akkor, amikor ez kereskedelmi érdekei szempontjából célszerűnek tűnt. Mivel következésképpen nem áll fenn a Trasmediterránea részére kötelezettséget előíró hatósági jogi aktus, ami az

EK 86. cikk (2) bekezdése alkalmazásának egyik feltétele, a Bizottság nem állapíthatta volna meg azt, hogy az 1998-as támogatás összeegyeztethető e rendelkezéssel.

182 A Bizottság azzal érvel, hogy a kanári-szigeteki hatóságok 1997. december 18-i, 1998. március 30-i és az 1998. június 11-i határozatai határozott időre bízták meg a Trasmediterráneát a Kanári-szigetek közötti tengeri járatok üzemeltetésében álló közszolgáltatással. E határozatok állapítják meg e szolgáltatások tartalmát és az azokra vonatkozó szabályozást még akkor is, ha ez az 1978-as szerződés szabályozására történő utalással történik. Ezek elegendőek ahhoz, hogy úgy lehessen tekinteni, hogy a Trasmediterráneát megbízták az EK 86. cikk (2) bekezdésében meghatározott típusú feladattal.

183 A Bizottság hozzáteszi, hogy az EK 86. cikk (2) bekezdése az ítélkezési gyakorlat értelmezésében nem ír elő alakszerű követelményt, hanem a tartalmi tényezőkre összpontosít. Így ez a rendelkezés nem írja elő, hogy a feladattal megbízó jogi aktus törvény vagy rendelet, illetve feltétlenül kötelező érvényű legyen, ahogyan azt az Általános érdekű szolgáltatások Európában című bizottsági közlemény 22. pontjában is kifejtésre kerül. Kizárólag az számít, hogy a hatóságnak szándékában állt-e a szóban forgó vállalkozást valamely feladattal megbízni, azaz hogy a szóban forgó vállalkozás nem egyoldalúan járt el.

184 A jelen esetben az ideiglenes szabályozás hatálya alatt a Trasmediterránea nem egyoldalúan járt el, hanem a kanári-szigeteki kormány piacszabályozási hatáskörében hozott jogi aktusait alkalmazta.

185 A Spanyol Királyság lényegében azzal érvel, hogy a reá ruházott hatáskör keretében a kanári-szigeteki kormány által megadott engedély a Trasmediterráneát az EK 86. cikk (2) bekezdése szerinti feladattal bízta meg.

b) Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

186 Ahogyan a felperes helyesen állítja, az általános gazdasági érdekű szolgáltatás működtetésével megbízott vállalkozásokat hatósági jogi aktus útján kell e feladattal megbízni (az Elsőfokú Bíróság T-204/97. és T-270/97. sz., EPAC kontra Bizottság ügyben 2000. június 13-án hozott ítéletének [EBHT 2000., II-2267. o.] 126. pontja és a hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

187 A jelen ügyben nem vitatott, hogy a Trasmediterránea 1998. január 1-jétől üzemeltette a Kanári-szigetek közötti tengeri járatokat a kanári-szigeteki hatóságoknak az 1998. március 30-i, június 11-i és október 9-i határozatával meghosszabbított, 1997. december 18-i határozatának megfelelően. Ebből kifolyólag a Trasmediterráneát valóban hatósági jogi aktussal bízták meg a szóban forgó szolgáltatások nyújtásának feladatával.

188 Az előző pontban tett megállapítást nem kérdőjelezi meg az, hogy a Trasmediterráneát e feladattal a kérelme folytán bízták meg. Valamely vállalkozást ugyanis közszolgáltatási feladattal koncessziós szerződés útján is meg lehet bízni (lásd ebben az értelemben a Bíróság C-393/92. sz., Almelo és társai ügyben 1994. április 27-én hozott ítéletének [EBHT 1994., I-1477. o.] 47. pontját). Márpedig koncesszió kizárólag a koncesszió-jogosult elfogadásával jön létre. Ebből kifolyólag ezen ítélkezési gyakorlatból az következik, hogy a közszolgáltatási feladattal megbízott vállalkozás részvétele abban a folyamatban, amellyel e feladatot rábízzák, nem akadálya annak, hogy e feladat hatósági jogi aktuson alapuljon.

189 Egyébként a fenti 187. pontban tett megállapítást az a Bizottság által nem vitatott tény sem kérdőjelezheti meg, hogy a Trasmediterránea felhagyott az ideiglenes szabályozás által fedett bizonyos járatok üzemeltetésével. Ebben a tekintetben rá kell mutatni arra, hogy valamely szolgáltatás nyújtásával való egyoldalú felhagyás

általában összeegyeztethető a közszolgáltatási kötelezettség előírásával (lásd ebben az értelemben a Bíróság C-205/99. sz., Analir és társai ügyben 2001. február 20-án hozott ítéletének [EBHT 2001., I-1271. o.] 64. pontját). Márpedig elméletileg a közszolgáltatási kötelezettségeket kizárólag hatósági jogi aktussal lehet előírni. A jelen ügy körülményeire alkalmazott ezen ítélkezési gyakorlatból az következik tehát, hogy az a tény, hogy a Trasmediterránea felhagyott bizonyos járatok üzemeltetésével, nem bizonyítja, hogy nincsen olyan hatósági jogi aktus, amellyel a Trasmediterráneát általános gazdasági érdekű szolgáltatás működtetésével bízták volna meg.

190 Mindenesetre még akkor is, ha ez bizonyított volna, egyes tengeri járatok egyoldalú megszüntetése vagy azok feltételeinek módosítása legfeljebb arra utalnak, hogy a Trasmediterránea nem teljesített bizonyos, az ideiglenes szabályozás által részére előírt kötelezettségeket.

191 A fentiek alapján a jelen jogalap első részét mint megalapozatlant el kell utasítani.

2. A jogalapnak a közszolgáltatási kötelezettségek pontos meghatározása hiányára alapított második részéről

a) A felek érvei

192 A felperes azzal érvel, hogy a 3577/92 rendelet 4. cikkéből az következik, hogy a közszolgáltatási kötelezettségeknek pontosan meghatározottaknak kell lenniük.

193 A közszolgáltatási kötelezettség pontos meghatározásának kötelezettsége a tengeri fuvarozásra vonatkozó közösségi iránymutatásból is következik. Való igaz, hogy a tengeri fuvarozás részére nyújtott állami támogatásról szóló közösségi iránymutatás nem minősül olyan jogforrásnak, amely a közigazgatási szerv számára kötelező. Azonban olyan magatartási szabályokat fogalmaz meg a követendő gyakorlatról, amelytől a közigazgatási szerv nem térhet el anélkül, hogy ezt az eltérést ne indokolná, különben megsérti az egyenlő bánásmód elvét (lásd ebben az értelemben a Bíróság 148/73. sz., Louwage kontra Bizottság ügyben 1974. január 30-án hozott ítéletének [EBHT 1974., 81. o.] 12. pontját; a 343/82. sz., Michael kontra Bizottság ügyben 1983. december 1-jén hozott ítélet [EBHT 1983., 4023. o.] 14. pontját, és a 80/81–83/81. és 182/82–185/82. sz., Adam és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 1984. október 9-én hozott ítélet [EBHT 1984., 3411. o.] 22. pontját).

194 A jelen ügyben nem merül fel olyan – egyoldalú vagy szerződéses – szabály vagy jogi aktus, amely világosan és pontosan meghatározná az általános gazdasági érdekű szolgáltatás működtetésére vonatkozó azon állítólagos kötelezettségeket, amellyel a Trasmediterráneát állítólag megbízták.

195 Így az ideiglenes engedélyt megadó 1997. december 18-i határozat csak utalást tesz azokra a szolgáltatásokra, amelyeket a Trasmediterránea már az 1978-as szerződés keretében is nyújtott. Márpedig ahogyan a Bizottság már a megfelelő intézkedésekre vonatkozó javaslatban is rámutatott, az 1978-as szerződés a meghatározás és a pontosság minimális követelményét sem teljesíti. Különösen ami néhány olyan lényeges jellemzőt illet, mint a szolgáltatások jegyzéke vagy a díjtáblázat, a megfelelő intézkedésekre vonatkozó javaslat rámutatott arra, hogy az 1978-as szerződés széles gazdasági mozgásteret engedett a Trasmediterráneának, ami összeegyeztethetetlen azzal a szerepével, hogy költségvetési pénzekből finanszírozott, menetrend szerinti tengeri járatokat üzemeltet.

196 Ehhez a felperes lényegében hozzáteszi azt, hogy a 113/1998 rendelet által előírt kötelezettségek meghatározására nem lehet hivatkozni annak igazolására, hogy az EK 86. cikk (2) bekezdését betartották. Egyfelől a jogszabályok visszaható hatályának tilalmába ütközne, hogy az említett rendeletet egy korábbi határozattal kiadott

ideiglenes engedélyre alkalmaznák. Másfelől a Trasmediterránea még csak nem is törekedett arra, hogy az ideiglenes engedélyek megfeleljenek az említett rendelet követelményeinek.

197 A Trasmediterráneára bízott feladat világos és pontos meghatározásának hiányában az 1998-as támogatás nem tartozhat az EK 86. cikk (2) bekezdésének hatálya alá.

198 A Spanyol Királyság támogatásával a Bizottság úgy érvel, hogy az ideiglenes engedélyek a Trasmediterráneára átmeneti jelleggel bízott szolgáltatások olyan meghatározását tartalmazzák, amely utal az 1978-as szerződésben található meghatározásra. Ez utóbbi meghatározás nem általános, hanem rendkívül részletes és pontos. Ebből az következik, hogy a kanári-szigeteki hatóságok által a Trasmediterráneára ideiglenes jelleggel bízott közszolgáltatási kötelezettségek megfelelően meghatározottak voltak az EK 86. cikk (2) bekezdése alapján.

b) Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

199 Elsőként rá kell mutatni arra, hogy a 3577/92 rendelet 4. cikke, amely a felperes szerint előírja a közszolgáltatási kötelezettség tartalmának pontos meghatározását, nem bír jelentőséggel annak eldöntése során, hogy az 1998-as támogatás az EK 86. cikk (2) bekezdésének hatálya alá tartozik-e. A 3577/92 rendelet 6. cikke ugyanis 1999. január 1-jéig ideiglenesen kivonta a Kanári-szigetek közötti kabotázst az említett rendelet hatálya alól. Márpedig nem vitatott, hogy az 1998-as támogatás a kanári-szigetek közötti, kizárólag 1998-ban nyújtott kabotázsszolgáltatásokkal kapcsolatos. Következésképpen a 3577/92 rendelet a jelen ügy körülményeire nem alkalmazandó.

200 Ugyanígy hiábavalóan hivatkozik a felperes a jelen jogalaprész keretében a tengeri fuvarozásra vonatkozó közösségi iránymutatásra. Való igaz, hogy az iránymutatás 9. pontja megemlíti, hogy a közszolgáltatási kötelezettségeket világosan kell meghatározni. Azonban ez a követelmény csak akkor alkalmazandó, amikor azt kell eldönteni, hogy a közszolgáltatási kötelezettség teljesítéséből közvetlenül fakadó működési veszteségek ellentételezése mentesülhet-e az alól, hogy az EK 87. cikk (1) bekezdése szerint állami támogatásnak minősüljön. Márpedig a jelen ügyben nem vitatott, hogy az 1998-as támogatás ilyen állami támogatás. Ezért a jelen ügy körülményei között a közszolgáltatási kötelezettség tartalma pontos meghatározásának a tengeri szállítással kapcsolatos közösségi iránymutatással lefektetett kötelezettsége nem alkalmazandó.

201 Ráadásul, még akkor is, ha az EK 86. cikk (2) bekezdése az 1998-as támogatást csak annyiban tudná kivonni az állami támogatásokra vonatkozó szabályok alkalmazása alól, amennyiben világosan meghatároznák az e támogatásra okot adó közszolgáltatási kötelezettségeket, meg kell állapítani, hogy a jelen ügyben nem ez a helyzet. A később meghosszabbított 1997. december 18-i határozat ugyanis a Trasmediterráneát azzal a feladattal bízza meg, hogy üzemeltesse azokat a Kanári-szigetek közötti tengeri járatokat, amelyek üzemeltetésére e társaság az 1978-as szerződés alapján volt köteles. E szerződés meghatározza az üzemeltetendő járatokat, ezek sűrűségét és az e járatokat teljesítő kiszolgáló hajók technikai jellemzőit. Ebből kifolyólag meg kell állapítani, hogy a szóban forgó kötelezettségeket világosan meghatározták.

202 Ez utóbbi tekintetben megállapítandó – szemben azzal, amit a felperes állít –, hogy az 1978-as szerződéssel kapcsolatos megfelelő intézkedésekre vonatkozó javaslatból egyáltalán nem következik az, hogy a Bizottság úgy ítélte volna meg, hogy e szerződés nem teljesítette a Trasmediterráneára bízott közszolgáltatási kötelezettségek meghatározásának minimális követelményeit. A megfelelő intézkedésekre vonatkozó javaslatában ugyanis a Bizottság csak annyit jegyzett meg, hogy a Trasmediterránea „az illetékes hatóságok előzetes hozzájárulásának beszerzését követően megváloztathatta a szolgáltatási jegyzékét és a menetrendjét [...], [ami] olyan piaci mozgásteret [adott neki], ami összeegyeztethetetlen azzal a szerepével, hogy költségvetési forrásokból finanszírozott, menetrend szerinti tengeri szállítási szolgáltatásokat teljesít". Ez a mozgástér egyáltalán nem zárja ki azt, hogy a Trasmediterráneára bízott közszolgáltatási kötelezettségek világosan meghatáro-

zásra kerüljenek. Mivel ugyanis a dokumentáció 5. alapelvének megfelelően minden módosítást el kell fogadtatni a szerződő közigazgatási szervvel, a közszolgáltatási kötelezettség meghatározása az 1978-as szerződés és az e kötelezettségek esetleges módosításaihoz hozzájáruló határozatokból együtt adódik. Egyébként a felperes semmilyen bizonyítékot nem terjesztett elő annak bizonyítására, hogy a Trasmediterránea a szerződő közigazgatási szerv hozzájárulása nélkül módosította a szolgáltatási jegyzékét, vagy hogy e szerv hozzájáruló határozatai jogellenesek volnának.

203 Következésképpen meg kell állapítani, hogy a Trasmediterráneára az ideiglenes szabályozás keretében bízott közszolgáltatási kötelezettségek világosan meghatározásra kerültek, és ezért a jelen jogalap második részét mint megalapozatlant el kell utasítani.

3. A jogalap közszolgáltatásra való tényleges igény hiányára alapított harmadik részéről

a) A felek érvei

204 A felperes azzal érvel, hogy a Trasmediterránea által a Kanári-szigetek között nyújtott szolgáltatásokat nem kellett volna általános gazdasági érdekű szolgáltatásnak minősíteni. Ebben a tekintetben először is kifejti, hogy még akkor is, ha a tagállam bizonyos szabadsággal rendelkezik az általános gazdasági érdekű szolgáltatás megszervezésében és meghatározásában, a közösségi hatóságok feladata annak vizsgálata, hogy az említett szolgáltatás megfelel-e az előírt tartalmi követelményeknek.

205 A felperes szerint e követelmények először is az Általános gazdasági érdekű szolgáltatások Európában című bizottsági közleményből következnek, amelynek 14. pontja szerint ezek a szolgáltatások abban különböznek a szokásos szolgáltatásoktól, hogy a hatóságok véleménye szerint ezeket akkor is biztosítani kell, ha a

piacon nincsenek erre megfelelő mértékben ösztönző tényezők. Továbbá a tengeri fuvarozás ágazatára vonatkozóan a 3577/92 rendelet olyan kötelezettségekként határozza meg a közszolgáltatási kötelezettségeket, amelyeket a közösségbeli hajótulajdonos – amennyiben a saját kereskedelmi érdekeit tartaná szem előtt – nem vállalna, illetve azonos mértékben vagy azonos feltételek mellett nem vállalna.

206 A felperes továbbá azzal érvel, hogy a megfelelő intézkedésekre vonatkozó javaslat már rámutatott arra, hogy igen kétséges, hogy a szóban forgó tengeri útvonalak némelyikére indokolt-e közszolgáltatási kötelezettséget előírni, mivel ezeket az útvonalakat piaci alapon is megfelelően ki tudnák vagy tudják szolgálni olyan magánvállalkozások, amelyek hasonló járatsűrűséget, folyamatosságot, menetrendet és díjakat alkalmaznak. Ez az 1997-ben megfogalmazott értékelés még inkább érvényes az 1998-as évre, amelynek folyamán nemcsak erős verseny volt a támogatott járatok szinte mindegyikén, hanem megfelelő tengeri és légi összeköttetés is fennállt a szigetek között.

207 Azon álláspontjának alátámasztására, amely szerint a szigetközi tengeri járatok nem minősülnek közszolgáltatási feladatnak, a felperes azzal is érvelt a tárgyaláson, hogy a 2003. október 24-i ítéletében a Tribunal Superior de Justicia de Canarias megsemmisítette a 113/1998 rendeletet. A felperes szerint a 113/1998 rendelet megsemmisítésének fő indoka az, hogy a Kanári-szigetek közötti tengeri szállítás piacán fennálló verseny intenzitása miatt nem volt szükséges közszolgáltatási kötelezettséget előírni, és az, hogy volt más olyan hajózási társaság, amely ezeket a szolgáltatásokat több kapacitással, több hajóval és támogatás nélkül nyújtotta. Az 113/1998 rendelet megsemmisítése azon is alapult, hogy a rendeletet és annak összes mellékletét a Trasmediterráneára „szabták", és hogy a rendelet teljességgel ellentétes a közösségi és a spanyol joggal.

208 A tárgyaláson a felperes hivatkozott még a kanári-szigeteki kormány közlekedési főigazgatóságának egyik, a kérelem 28. mellékletében található igazolására, amely 1998-ra és 1999-re azonosítja az összes olyan társaságot, amely a Kanári-szigetek közötti forgalmat bonyolítja, e forgalomra vonatkozóan megjelölve a hajókat, a járatokat, a kapacitásokat és a járatsűrűségeket. E forgalmat a közszolgáltatási kötelezettség előírása nélkül is le lehetne bonyolítani.

209 A Spanyol Királyság támogatásával a Bizottság először is megjegyzi, hogy az EK 86. cikk (2) bekezdésére és az Általános gazdasági érdekű szolgáltatások Európában című közleményére vonatkozó ítélkezési gyakorlatnak megfelelően a tagállamok széles körű mérlegelési szabadsággal rendelkeznek a közszolgáltatási kötelezettségek meghatározásában, és a Bizottság ellenőrzési jogköre főszabály szerint arra korlátozódik, hogy nyilvánvaló hibák vagy visszaélések észlelése esetén lépjen fel.

210 Ehhez lényegében hozzáteszi, hogy a vizsgálata csak arra vonatkozhatott, hogy az 1998-as ideiglenes szabályozás létrehozásakor, vagyis 1997 végén a közszolgáltatási kötelezettség előírása szükséges volt-e. Ebből kifolyólag sem a megfelelő intézkedésekre vonatkozó javaslatban szereplő állítások, sem pedig az, hogy a helyzet későbbi változása lehetővé tette-e a Kanári-szigetek valamilyen kiszolgálását a közszolgáltatási kötelezettségek nélkül is, a jelen ügyben nem bírnak jelentőséggel.

211 A Bizottság szerint mivel az érintett járatok 1997 decemberéig mindig is közszolgáltatási kötelezettség tárgyai voltak, nem volt ésszerűtlen az illetékes hatóságok részéről az, hogy intézkedéseket kívántak tenni a folyamatosságnak a végleges szabályozás hatálybalépéséig történő biztosítása érdekében.

212 A Tribunal Superior de Justicia de Canarias-nak a 113/1998 rendeletet megsemmisítő ítéletével kapcsolatban a Bizottság és a Spanyol Királyság egyrészről azzal

érvelnek, hogy az említett rendelet megsemmisítése nem bír jelentőséggel annak mérlegeléséhez, hogy az ideiglenes szabályozás keretében a Trasmediterráneára bízott szolgáltatások általános gazdasági érdekű szolgáltatásnak minősítése szükséges volt-e.

213 Ebben a tekintetben a Bizottság és a Spanyol Királyság azt állítják, hogy a Tribunal Superior de Justicia de Canarias által megsemmisített 113/1998 rendelet 2. cikke az összes piaci szereplő részére írt elő közszolgáltatási kötelezettségeket, míg az ideiglenes szabályozás egy, a Trasmediterráneával kötött közszolgáltatási szerződés, amely ellentételezést ír elő. A 113/1998 rendeletet megsemmisítő ítélet tehát másfajta helyzetre vonatkozik, mint amilyen a jelen kereset tárgya.

214 Egyébként a Spanyol Királyság azzal érvel, hogy a Tribunal Superior de Justicia de Canarias ítélete ellen a Tribunal supremóhoz (spanyol legfelsőbb bíróság) fellebbezést nyújtottak be.

b) Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

215 Elsőként érdemes felidézni, hogy a fenti 199. pontban már kifejtett indokok miatt a 3577/92 rendelet a jelen ügy körülményeire nem alkalmazandó. Ebből kifolyólag a felperes hiábavalóan hivatkozik e rendelet 2. cikkére azon tartalmi feltételek meghatározása érdekében, amelyek fennállása esetén valamely szolgáltatás általános gazdasági érdekű szolgáltatásnak minősül az EK 86. cikk (2) bekezdése szerint.

216 Ezután meg kell állapítani, hogy – ahogyan azt a Bizottság az Általános gazdasági érdekű szolgáltatások Európában című közleményének 22. pontjában kifejti – a tagállamok széles körű mérlegelési jogkörrel rendelkeznek annak meghatározásánál,

hogy mit tekintenek általános gazdasági érdekű szolgáltatásnak (lásd e tekintetben az Elsőfokú Bíróság T-106/95. sz., FFSA és társai kontra Bizottság ügyben 1997. február 27-én hozott ítéletének [EBHT 1997., II-229. o.] 99. pontját). Ebből kifolyólag e szolgáltatásoknak valamely tagállam általi meghatározását a Bizottság kizárólag nyilvánvaló hiba esetén kérdőjelezheti meg.

217 Meg kell tehát vizsgálni, hogy a Bizottság helyesen állapította-e meg a megtámadott határozatban, hogy a kanári-szigeteki hatóságok nem követtek el nyilvánvaló mérlegelési hibát akkor, amikor úgy vélték, hogy 1998. január 1-je és december 31-e között az addig a Trasmediterránea által kiszolgált kanári-szigeteki útvonalakon közszolgáltatásra volt szükség.

218 Ebben a tekintetben a Bizottsággal egyetértésben rá kell mutatni arra, hogy az 1978-as szerződés lejártakor a kanári-szigeteki hatóságok részéről nem volt ésszerűtlen úgy vélni, hogy a piaci helyzet nem teszi lehetővé a Kanári-szigetek közötti tengeri járatok folyamatosságának biztosítását oly módon, ahogyan 1997. december 31-ig a Trasmediterránea tette.

219 Nem vitatott, hogy a Trasmediterránea valóban más piaci szereplőkkel – köztük a felperes – versenyezve nyújtotta e szolgáltatásait. Azonban a felperes nem bizonyítja, hogy a versenytársak képesek lettek volna a folyamatosság, rendszeresség és járatsűrűség tekintetében a Trasmediterránea szolgáltatásaihoz hasonló szolgáltatásokat biztosítani a Trasmediterránea által az ideiglenes szabályozás keretében kiszolgált valamennyi útvonalon.

220 Ebben a tekintetben meg kell állapítani, hogy szemben azzal, amit a felperes állít, az 1978-as szerződéssel kapcsolatos megfelelő intézkedésekre vonatkozó javaslatban tett azon bizottsági megállapításból, amely szerint „bizonyos útvonalakat megfelelően ki tudnának szolgálni (vagy már ki is szolgálnak) olyan magánvállalkozások, amelyek [...] hasonló járatsűrűséget, folyamatosságot, rendszerességet és díjakat kínálnak", nem következik az, hogy léteztek olyan versenytársak, amelyek a kanári-szigeteki járatokon biztosították volna ugyanazt a színvonalat, mint a Trasmediterránea. A fenti 173. pontban kifejtett indokok miatt ugyanis nem bizonyított, hogy ez a megállapítás a Kanári-szigetekre vonatkozott.

221 Az, hogy 1998-ban a Kanári-szigetek bizonyos szigetei között légi összekötetés is volt, szintén nem bizonyítja azt, hogy a versenytársak járatsűrűség, folyamatosság és rendszeresség tekintetében hasonló szigetközi összeköttetést biztosítottak, mint a Trasmediterránea az ideiglenes szabályozás keretében.

222 A Tribunal Superior de Justicia de Canarias-nak a felperes által a tárgyaláson hivatkozott ítéletére vonatkozóan mindenekelőtt meg kell állapítani, hogy mivel az a megtámadott határozat után született, a Bizottság e határozat meghozatalakor nem vehette figyelembe. Ebből kifolyólag az Elsőfokú Bíróság sem veheti azt figyelembe a megtámadott határozat jogszerűségének vizsgálatakor.

223 Egyébként annak ellenére, hogy a felperes azt állítja, hogy ebben az ítéletben a nemzeti bíróság azt állapította meg, hogy más piaci szereplők a Trasmediterránea járataihoz hasonló szigetközi járatokat üzemeltettek több kapacitással és több hajóval, az Elsőfokú Bíróság megállapítja, hogy az ítélet ilyen megállapítást nem tartalmaz.

224 Továbbá rá kell mutatni arra, hogy a felperes nem jelöli meg a nemzeti bíróság szóban forgó ítéletében található azon piacelemzési megállapításokat, amelyek azt bizonyítanák, hogy a kanári-szigeteki hatóságok nyilvánvaló mérlegelési hibát követtek el a közszolgáltatásra való tényleges igény fennállásával kapcsolatban.

225 Ráadásul a felperes által hivatkozott egyéb olyan megállapítások, amelyeket az az ítélet állítólag tartalmaz, szintén nem bizonyítják azt, hogy a kanári-szigeteki hatóságok olyan nyilvánvaló mérlegelési hibát követtek volna el, amelyet a Bizottságnak a megtámadott határozatban meg kellett volna állapítania. Az az állítólagos megállapítás ugyanis, amely szerint a 113/1998 rendeletet és annak összes mellékletét a Trasmediterráneára „szabták", ami miatt e rendelet sérti a közösségi és a spanyol jogot, nem bír jelentőséggel annak mérlegelése során, hogy a piaci erők képesek voltak-e biztosítani a Trasmediterránea által 1998-ban a szigetcsoporton nyújtott szolgáltatásokat.

226 Végül pedig – szemben azzal, amit a felperes állít – sem a kereseti kérelem 28. mellékletében, sem máshol az iratok között nem szerepel a kanári-szigeteki kormány közlekedési főigazgatóságának azon igazolása, amely 1998-ra megnevezné az összes olyan társaságot, amely a Kanári-szigetek közötti forgalmat bonyolítja, e forgalomra vonatkozóan megjelölve a hajókat, a járatokat, a kapacitásokat és a járatsűrűségeket.

227 Mivel tehát a felperes által előterjesztett egyetlen bizonyíték sem cáfolja meg a kanári-szigeteki hatóságok azon értékelésének elfogadhatóságát, amely szerint a piaci helyzet nem volt elég kedvező a Trasmediterránea által az ideiglenes szabályozás keretében üzemeltetettekhez hasonló járatok szolgáltatásához, nem bizonyított, hogy a később meghosszabbított 1997. december 18-i határozat meghozatalával ezek a hatóságok túllépték volna a mérlegelési hatáskörük kereteit. Ilyen körülmények között arra kell következtetni, hogy a megtámadott határozat, amelyben a Bizottság elismeri, hogy a kanári-szigeteki hatóságok ésszerűen bízhatták meg a Trasmediterráneát egy általános gazdasági érdekű feladattal, nem tartalmaz mérlegelési hibát.

228 A fentiekben elmondottak alapján a jelen jogalap harmadik részét mint megalapozatlant el kell utasítani.

4. A jogalapnak a nyilvános közbeszerzés hiányára és az indokolási kötelezettség megsértésére alapított negyedik részéről

a) A felek érvei

229 A felperes lényegében azzal érvel, hogy a közszolgáltatási kötelezettség finanszírozására szolgáló támogatás odaítélése nem sértheti a vállalkozások közötti

hátrányos megkülönböztetés tilalmának elvét, ezért a vállalkozások ugyanolyan feltételekkel kell, hogy részesülhessenek a szóban forgó támogatásban. Ezt az elvet a 3577/92 rendelet 4. cikke mondja ki. Egyébként a tengeri szállítás részére nyújtott állami támogatásról szóló közösségi iránymutatás ezen elv alkalmazásával javasolja a nyilvános közbeszerzést.

230 A felperes szerint a jelen ügyben e követelményeknek nem tettek eleget, mivel a Trasmediterráneának nyújtott támogatásokat közbeszerzés kiírása nélkül közvetlenül ítélték oda neki. Az odaítélést követően valóban írtak ki közbeszerzést a 113/1998 rendelet értelmében. Azonban e kiírás feltételei nyilvánvalóan elfogadhatatlanok voltak, mivel a rendelet a közszolgáltatási kötelezettséget tartalmazó járatok üzemeltetéséhez nem rendelt semmiféle támogatást, hanem kizárólag olyan legmagasabb érvényesíthető díjakról rendelkezett, amelyek a felperes szerint elégtelenek.

231 A felperes végül azzal érvel, hogy a megtámadott határozat nem tér ki arra a lényeges kérdésre, hogy a Trasmediterráneára bízott feladat ellátását akadályozná a hátrányos megkülönböztetés tilalma elvének érvényesítése, amely elv szerint a támogatásokat közbeszerzés útján kell odaítélni. Szerinte ezt a kérdést a megtámadott határozatnak pontosan ki kellett volna fejtenie, mivel a megfelelő intézkedésekre vonatkozó javaslatban a Bizottság arra a megállapításra jutott, hogy az állami támogatásra vonatkozó szabályok alkalmazása sem jogilag, sem a gyakorlatban nem akadályozta volna a szóban forgó szolgáltatások nyújtását amiatt, hogy e szabályok nyilvános közbeszerzést írnak elő. Ebből arra következtet, hogy ennek kifejtése hiányában a megtámadott határozat nemcsak az EK 86. cikk (2) bekezdésével ellentétes, hanem önkényes is és hiányosan indokolt.

232 A Bizottság lényegében azzal érvel – amely álláspontot a Spanyol Királyság is támogatja -, hogy a spanyol hatóságok nem voltak kötelesek közbeszerzés útján odaítélni a közszolgáltatási szerződéseket. Így a tengeri szállítás részére nyújtott állami támogatásról szóló iránymutatás 9. pontjából adódik, hogy ugyan a Bizottság bátorítja a közszolgáltatási szerződések közbeszerzés útján történő odaítélését, más odaítélési módszerek használata elfogadható többek között a rendszeres kompjáratok által végzett szigeti kabotázs vonatkozásában.

233 Ráadásul mivel a jelen ügyben a tények az 1998-as évre vonatkoznak, a 3577/92 rendelet 4. cikkére történő hivatkozás helytelen a 3577/92 rendelet 6. cikkének (2) bekezdése alapján, amelyik úgy rendelkezik, hogy az említett rendelet rendelkezései a Kanári-szigetekre 1999. január 1-je előtt nem alkalmazandóak.

234 Ehhez a Bizottság hozzáteszi, hogy a közösségi jog jelenlegi állapotában az EK 86. cikkből nem vezethető le semmiféle általános kötelezettség a közszolgáltatási szerződések közbeszerzés útján történő odaítélésére. Ilyen körülmények között nem kell megvizsgálni, hogy ez a közbeszerzés nélküli odaítélés összeegyeztethető-e az EK 86. cikk (2) bekezdésével.

235 A Bizottság azzal is érvel, hogy még ha a jelen esetben a közbeszerzési kötelezettséget elméletileg alkalmazni kellett volna is, noha nem ez a helyzet, a szóban forgó szabályozás ideiglenes és átmeneti jellege, illetve a közszolgáltatás folytonosságának az Amszterdami Szerződéshez csatolt nyilatkozatban elismert elve ad hoc kezelést indokolhattak volna, mert ésszerű volna azt gondolni, hogy csak a szolgáltatásokat korábban teljesítő piaci szereplő képes azokat azonnal és olyan rövid időtartamon keresztül teljesíteni, mint amilyen időtartamra az ideiglenes szabályozás szólt.

236 Végül a Bizottság azzal érvel, hogy a 113/1998 rendeleten alapuló végleges szabályozás csak nyilvános közbeszerzés útján teszi lehetővé az olyan közszolgáltatási szerződések odaítélését, amelyek ellentételezést vonhatnak maguk után.

237 E megállapítások alapján nyilvánvaló, hogy a közbeszerzés hiánya nem zárhatta ki az EK 86. cikk (2) bekezdésének a jelen ügyben történő alkalmazását.

b) Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

238 A felperes hiába hivatkozik a 3577/92 rendeletre és a tengeri szállítás részére nyújtott állami támogatásról szóló közösségi iránymutatásra annak bizonyítása végett, hogy az általános gazdasági érdekű szolgáltatásokat közbeszerzés útján kell odaítélni. Egyfelől ugyanis a 3577/92 rendeletet a jelen ügy körülményeire nem kell alkalmazni (lásd a fenti 199. pontot). Másfelől a korábban hivatkozott iránymutatás, amely egyébként sem követeli meg a nyilvános odaítélést a szigeti kabotázsszolgáltatás nyújtásával megbízott vállalkozás megválasztása során, nem bír jelentőséggel az EK 86. cikk (2) bekezdése alkalmazási feltételeinek meghatározása szempontjából (lásd a fenti 200. pontot).

239 Egyébként sem az EK 86. cikk (2) bekezdésének szövegéből, sem az e rendelkezésre vonatkozó ítélkezési gyakorlatból nem következik, hogy valamely vállalkozást csak közbeszerzés útján lehet közérdekű feladattal megbízni. Ilyen körülmények között – szemben azzal, amit a felperes állít – nem lehet elvárni, hogy a megtámadott határozatban külön indokolják az ilyen eljárás hiányát a Trasmediterráneának a Kanári-szigetek közötti tengeri járatok üzemeltetésével történő megbízatásakor.

240 A jelen jogalap negyedik részét tehát el kell utasítani.

5. A jogalapnak az 1998-as ellentételezés helytelen jellegére és az indokolási kötelezettség megsértésére alapított ötödik részéről

a) A felek érvei

241 A felperes lényegében azzal érvel, hogy az 1998-as támogatás helytelen, és hogy a megtámadott határozat nem tartalmaz kellő indokolást ebben a tekintetben.

242 Ami először is az indokolási kötelezettség állítólagos megsértését illeti, a felperes mindenekelőtt azzal érvel, hogy nem ismerte a szóban forgó járatok költségének azon konrét elemeit, amelyeket az 1998-as támogatás összegének megállapításához figyelembe vettek. A Bizottság megsértette az indokolási kötelezettséget azzal, hogy a megtámadott határozatban nem jelölte meg azokat a pontos számszerű adatokat, amelyek alapján e támogatás összegét megfelelőnek fogadta el, ami a határozat semmisségét vonja maga után. A felperes arra kéri az Elsőfokú Bíróságot, hogy kötelezze a Bizottságot a megtámadott határozat teljes szövegének benyújtására, hogy védekezni tudjon.

243 Ami másfelől az ellentételezés helytelen jellegét illeti, a felperes először is azzal érvel, hogy a közösségi ítélkezési gyakorlatból az következik, hogy ahhoz, hogy részesüljön az EK 86. cikk (2) bekezdésében szabályozott eltérés kedvezményében, az ellentételezés csak valamely általános gazdasági érdekű szolgáltatás működtetésével megbízott vállalkozás által a sajátos feladat végrehajtása miatt viselt többletköltségekre vonatkozhat. Ennek az ellentételezésnek továbbá szükségesnek kell lennie ahhoz, hogy az említett vállalkozás pénzügyi egyensúly mellett teljesíthesse közszolgáltatási kötelezettségeit (az FFSA és társai kontra Bizottság ítélet [hivatkozás a 216. pontban] 11. pontja). A felperes azt is állítja, hogy a tengeri fuvarozás részére nyújtott állami támogatásról szóló közösségi iránymutatás rámutat arra, hogy a többletköltségeknek közvetlenül kapcsolódniuk kell a vállalkozás által elszenvedett veszteségekhez, és hogy minden szolgáltatást külön kell elkönyvelni a túlzott ellentételezés, a kereszttámogatások, valamint a helytelen ügyvezetés és üzemeltetési módszerek elkerülése végett.

244 A felperes szerint a jelen ügyben, a megtámadott határozat nem felel meg ezeknek a követelményeknek. Ebben a tekintetben négy kifogást terjeszt elő.

245 Először is a Bizottság nem ellenőrizte a kanári-szigeteki hatóságok által az 1998-as ellentételezés megengedhető voltának elemzésére kirendelt független szakértő jelentésében szereplő adatokat annak ellenére, hogy mivel e jelentést a kanári-szigeteki hatóságok rendelték meg, a szerzőjének pártatlanságát fenntartásokkal kell kezelni. A kanári-szigeteki hatóságok által kirendelt szakértő jelentésére vonatkozó állításainak bizonyítása végett a felperes arra kéri az Elsőfokú Bíróságot, hogy rendelje el az említett jelentés benyújtását.

246 Másodszor helytelen az a módszertan, amelyen az említett jelentés nyugszik, mivel az egy hipotetikus vállalkozás költségeinek vizsgálatán, és nem a Trasmediterránea által ténylegesen viselt költségeken alapul.

247 Harmadrészről ezt a módszertant a Trasmediterráneára szabva állapították meg, mivel a 113/1998 rendelet elfogadásakor maguk a kanári-szigeteki hatóságok állapították meg azt, hogy az abban előírt szolgáltatások nyújtásához nem szükséges támogatás, és hogy e szolgáltatások finanszírozását kellőképpen biztosítja a rendeletben meghatározott legnagyobb díjak érvényesítése útján befolyó jövedelem. Márpedig ha az említett díjak elegendőek voltak a közbeszerzés kiírásánál, e díjaknak a Trasmediterránea általi érvényesítése nem vezethetett volna a támogatással ellentételezendő veszteség kialakulásához.

248 Egyébként a felperes szerint hátrányos megkülönböztetés áll fenn egyfelől a Trasmediterránea, aki részesült a támogatási rendszerből, másfelől a többi vállalkozás között, akik csak a 113/1998 rendelettel szabályozott rendszerben részesülhettek, amely semmilyen támogatásról nem rendelkezett.

249 A kanári-szigeteki hatóságok által a közszolgáltatási kötelezettségeknek és az érvényesíthető díjaknak a 113/1998 rendeletben történt meghatározásához figyelembe vett technikai és gazdasági feltételek bizonyítása érdekében a felperes azt kéri az Elsőfokú Bíróságtól, hogy kötelezze a spanyol hatóságokat, hogy azok nyújtsák be annak a vizsgálatnak az iratait, amelyet a Kanári-szigetek Autonóm Közösség Turisztikai és Közlekedési Tanácsa a Trasmediterránea által a szigetközi közszolgáltatási kabotázsjáratoknak az 1998-as, 1999-es és 2000-es pénzügyi években történő üzemeltetése veszteségének fedezése címén részére járó összegek kifizetése miatt benyújtott panaszával kapcsolatban végzett. Kéri ezenkívül a független szakértő jelentésének benyújtását. Azt kéri továbbá az Elsőfokú Bíróságtól, hogy rendelje el a 113/1998 rendelet hatálybalépését követően a kanári-szigeteki közszolgáltatási járatokra kiírt közbeszerzéssel kapcsolatos összes irat benyújtását. Végül kéri a 113/1998 rendelet meghozatalát előkészítő iratok, különösen azon tanulmányok, jelentések és gazdasági adatok benyújtását, amelyek alapján a közszolgáltatási kötelezettségeket meghatározó mellékletet kidolgozták.

250 Negyedrészről a független szakértő jelentése sem a járatok üzemeltetése veszteségének indokait, sem a Trasmediterránea árpolitikáját nem vizsgálja, pedig a felperes szerint ezek vizsgálata szükséges volt annak eldöntéséhez, hogy a veszteséget ténylegesen a közszolgáltatási kötelezettség teljesítése vagy más kereskedelmi ok eredményezte-e.

251 Ebben a tekintetben a felperes azt állítja, hogy az ellentételezés többek között a Santa Cruz de Tenerife–Las Palmas nagy sebességű járaton alkalmazott díjak szelektív csökkentésének politikájával okozott veszteséget fedezte. Ezen belül különösen azzal érvel, hogy a Trasmediterránea ezen a vonalon 50%-al csökkentette a díjakat azokhoz a legmagasabb díjakhoz képest, amelyeket a Trasmediterránea által naponta üzemeltetett és a felperessel versenyző öt járatból háromra engedélyeztek. A két másik járaton a Trasmediterránea a legmagasabb díjjal szinte megegyező díjat érvényesít. Ez utóbbi állítás valószerűségének bizonyítására a felperes azt kéri az Elsőfokú Bíróságtól, hogy kötelezze a Bizottságot azoknak az információknak a benyújtására, amelyekkel a Trasmediterráneának az 1998-as pénzügyi évre vonatkozó, a Los Cristianos–La Gomera és Santa Cruz de Tenerife–Las Palmas vonalakon alkalmazott árpolitikájával kapcsolatban rendelkezik. Azt kéri továbbá az Elsőfokú Bíróságtól, hogy kötelezze a Trasmediterráneát a Las Palmas–Santa Cruz de Tenerife nagy sebességű járaton alkalmazott, 1998-ban hatályos hivatalos díjak másolatának benyújtására idősávonkénti bontásban.

252 A felperes lényegében azt állítja, hogy jogellenes az elméletileg közérdekűnek minősített járatokat támogatni annak ellenére, hogy e járatok üzemeltetője jelentős működési veszteségeket szenved el a megállapított díjakhoz képest alacsonyabb díjak alkalmazásának politikája miatt, mindezt az EK-Szerződés jelentős rendelkezéseinek megsértésével. Ilyen körülmények között a Bizottság nem nyilváníthatná az 1998-as támogatást a közös piaccal összeegyeztethetőnek.

253 A Bizottság – amelynek álláspontját a Spanyol Királyság támogatja – azzal érvel, hogy az az ellentételezés, amelyben a Trasmediterránea részesült, és amely ésszerű módszer alapján került kiszámolásra, megfelelő és arányos.

254 A módszertant illetően a Bizottság az állítja, hogy az egyfelől azon fix és változó költségek becslésén alapul, amelyeket egy hipotetikus vállalkozásnak kellett volna viselnie a szóban forgó minden egyes járat üzemeltetéséhez, figyelembe véve a hatóságok által előírt feltételeket és a korábbi pénzügyi években mért forgalom nagyságát, másfelől minden egyes járaton a várható bevételeknek a becslésén, az említett forgalomra érvényesített díjakból kiindulva. Az objektíve indokolható veszteség minden esetben e költségek és bevételek különbségén alapul. E kritériumok szerint a tanulmány arra következtet, hogy mindegyik járat többékevésbé veszteséges. A teljes veszteség összege eléri az 1,652 milliárd ESP-t, ezzel szemben a Trasmediterránea 2,5 milliárd ESP összegű támogatást igényelt. A Trasmediterránea által igényelt és a kanári-szigeteki hatóságok által ténylegesen nyújtott támogatás különbsége azt bizonyítja, hogy az ellentételezés számításánál a Trasmediterránea és a kanári-szigeteki kormány érdekei nyilvánvalóan ellentétesek voltak. Ebből kifolyólag semmi ok nem volt arra gyanakodni, hogy a független szakértő jelentését abból a célból készítették, hogy a Trasmediterráneának kedvezzenek.

255 Az, hogy nem kizárólag a Trasmediterránea által szolgáltatott adatokra támaszkodtak, hanem egy hipotetikus vállalkozásnál elvileg felmerülő költségekre alapozott becslésekre, nem hogy nem vet fel problémát, hanem éppen ellenkezőleg, az elvégzett elemzés szabatosságát bizonyítja. E módszer használatával ugyanis el lehetett kerülni, hogy olyan költségekre kelljen támaszkodni, amelyeket a Trasmediterránea mesterségesen túlbecsülhetett volna.

256 Egyébként a Bizottság nem fogadta el vakon a független szakérő jelentését, hanem részletesen megvizsgálta annak alapjait, az alkalmazott módszertant valamint az elvégzett számításokat, és arra a következtetésre jutott, hogy azok megbízható alapnak tekinthetőek.

257 Arra az érvre, amely szerint a Trasmediterráneának nyújtott ellentételezés túl magas volt amiatt, hogy a korábban engedélyezett díjakból befolyt bevételnek elegendőnek kellett volna lennie, a Bizottság azzal válaszol, hogy valamely ágazat szabályozása keretében a hatóság jogszerűen rendelkezhet úgy, hogy a szolgáltatót részben a felhasználók által közvetlenül fizetett összegek, részben állami támogatások

finanszíroznak, mivel a hatóság számára fontosabb a közszolgáltatás felhasználóinak érdeke, mint a szolgáltatóké.

258 Ami pedig azt a kifogást illeti, hogy a támogatások aránytalanok, és ezért sértik az EK 86. cikk (2) bekezdését azon oknál fogva, hogy ez az ellentételezés a Trasmediterránea árpolitikájának finanszírozását szolgálja azokon a járatokon, ahol versenynek van kitéve, a Bizottság lényegében azzal érvel, hogy ez a kifogás nyilvánvalóan nem állja meg a helyét. Először is valamely ágazat szabályozásának keretében a hatóság jogszerűen rendelkezhet úgy, hogy a közszolgáltatás nyújtásával megbízott vállalkozást részben a felhasználók által közvetlenül fizetett összegek, részben állami támogatások útján finanszíroznak. Az EK 86. cikk (2) bekezdését pontosan ezen helyzetek szabályozására szánták. E rendelkezés előírja, hogy az állami támogatások útján finanszírozott veszteségek ténylegesen a vállalkozásra bízott közszolgáltatási feladat végrehajtásából eredjenek, márpedig a jelen ügyben ez a helyzet.

259 A Bizottság hozzáteszi, hogy amikor a felperes azt állítja, hogy az 1998-as támogatás aránytalan pusztán amiatt, hogy a Trasmediterránea és közte árverseny van, a felperes összemos két külön vizsgálandó kérdést: egyfelől az 1998-as támogatás összeegyeztethetőségének eldöntését, másfelől azt a kérdést, hogy milyen a Trasmediterránea esetleges piaci magatartása.

260 Annak eldöntése, hogy a Trasmediterránea a versenyjogba ütköző magatartást tanúsított-e többek között azzal, hogy költségen aluli árakon nyújtott szolgáltatást azokon a piacokon, ahol adott esetben erőfölényben volt, teljesen különálló kérdés, amelyet a megfelelő jogi úton kell megválaszolni. Még ha bebizonyítanák is azt, hogy a Trasmediterránea a versenyjogba ütköző magatartásokat tanúsított, ebből nem következne az, hogy ezeket a magatartásokat az 1998-as támogatással finanszírozták, amely támogatás összege pusztán 1,65 milliárd ESP, míg 1998-ban a Trasmediterránea 2,5 milliárd ESP veszteséget szenvedett el az ideiglenes szabályozás alapján 1998-ban kiszolgált járatok összességén.

b) Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

261 Először is meg kell vizsgálni, hogy a felperes által az 1998-as támogatás helytelen jellegésel kapcsolatban megfogalmazott négy kifogás megalapozott-e.

262 Az első kifogásával a felperes lényegében azt kifogásolja, hogy a Bizottság nem ellenőrizte a független szakértő által készített azon jelentés adatait, amely alapján az 1998-as támogatás összegét kiszámították, pedig szerinte e szakértő pártatlanságát fenntartásokkal kell kezelni, mivel őt a kanári-szigeteki hatóságok rendelték ki.

263 Mindenekelőtt rá kell mutatni arra, hogy a felperes semmiféle olyan érvet nem hoz fel, amely komolyan kétségbe vonná az érintett szakértői jelentés szerzőjének pártatlanágát. Ezzel szemben ki kell emelni, hogy a szóban forgó jelentés 1,652 milliárd ESP-ben határozza meg a Trasmediterráneának visszatérítendő költségek összegét, pedig ez utóbbi 2,5 milliárd ESP összegű ellentételezést kért. Ilyen körülmények között meg kell állapítani, hogy egyáltalán nem bizonyított, hogy a jelentés készítője bármilyen részrehajlást tanúsított volna a Trasmediterránea iránt. Egyébként mivel a Spanyol Királyság rámutatott arra – anélkül, hogy ezt a felperes megcáfolta volna –, hogy ez utóbbi már a jelen ügybeli válaszának benyújtása előtt rendelkezett a szóban forgó jelentés egy másolatával, nem szükséges bizonyításfelvételi intézkedésként elrendelni azt, hogy a kanári-szigeteki hatóságok nyújtsák be az említett jelentést.

264 Még ha a szóban forgó jelentés készítőjének elfogultságától függetlenül a Bizottság köteles lett volna is ellenőrizni a jelentésben szereplő adatokat, meg kell állapítani, hogy a megtámadott határozat világosan rámutat arra, hogy minden egyes járat esetében végeztek elemzést, és a határozat meghatározza a figyelembe vett költségtételeket. Egyébként a felperes semmi olyan bizonyítékot nem terjesztett

elő, amely alapján kétségbe lehetne vonni, hogy a Bizottság ténylegesen és részletesen megvizsgálta a jelentés elkészítésének alapjait, az ahhoz használt módszertant és számításokat. Ilyen körülmények között a kifogást mint megalapozatlant el kell utasítani.

265 Második kifogásával a felperes azt kérdőjelezi meg, hogy megfelelően ki lehetne számolni az állítólagos közszolgáltatás nyújtásából származó többletköltséget oly módon, hogy egy hipotetikus vállalkozó költségeit, és nem a Trasmediterráneánál az érintett szolgáltatás nyújtásával ténylegesen felmerült költségeket veszik figyelembe.

266 Mivel bonyolult gazdasági kérdések mérlegeléséről van szó, a Bizottság széles körű mérlegelési jogkörrel rendelkezik az érintett szolgáltatásból származó többletköltségek értékelésénél. Következésképpen a Bizottság által elvégzett értékelés vonatkozásában az Elsőfokú Bíróság felülvizsgálatának a tények tárgyi pontosságának és a nyilvánvaló mérlegelési hiba hiányának vizsgálatára kell korlátozódnia (lásd ebben az értelemben az FFSA és társai kontra Bizottság ítélet [hivatkozás a 216. pontban] 101. pontját).

267 A jelen ügyben a Bizottság ésszerűen állapíthatta meg azt, hogy az objektív költségek figyelembevétele lehetővé tette az 1998-as támogatás összegének megállapítását anélkül, hogy a Trasmediterránea által előadott költségeket kellett volna alapul venni. Valóban, ha bizonyításra került volna, hogy a Bizottság által figyelembe vett objektív költségek indokolatlanul magasak, a Bizottság értékelése az 1998-as támogatás megfelelő jellegéről – adott esetben – nyilvánvaló mérlegelési hibát tartalmazhatna. Azonban a jelen ügyben a felperes nem bizonyította, és nem is állítja azt, hogy a felhasznált objektív költségek túlságosan magasak. Ilyen körülmények között meg kell állapítani azt, hogy a második kifogás nem megalapozott.

268 Harmadik kifogásában a felperes azt sérelmezi, hogy a Bizottság elfogadta magának az érintett szolgáltatások támogatásának a szükségességét, ami hátrányos megkülönböztetést jelent a Trasmediterránea és a többi vállalkozás között.

269 A felek valóban nem vitatják azt, hogy a 113/1998 rendelet is szabályozza a Trasmediterránea által az ideiglenes szabályozás keretében nyújtott szolgáltatásokat, illetve hogy a Trasmediterránea által e szolgáltatások nyújtásánál érvényesített legmagasabb díjak ugyanazok, mint amelyeket a 113/1998 rendelet megállapít. Az sem vitatott, hogy a 113/1998 rendelet nem rendelkezik támogatásról az általa szabályozott általános gazdasági érdekű szolgáltatások nyújtásához azzal az indokkal, hogy e szolgáltatásokhoz meghatározott díjak elegendőek a nyújtásukhoz kapcsolódó költségek fedezéséhez. Ebből azonban nem következik az, hogy a Bizottság nyilvánvaló mérlegelési hibát vétett volna azzal, hogy magának az 1998-as támogatás nyújtásának a szükségességét elfogadta. A Bizottság ugyanis ésszerűen vélhette úgy, hogy a Trasmediterráneára bízott általános gazdasági érdekű szolgáltatás nyújtásával felmerülő költségeket a 113/1998 rendeletben szabályozott díjak nem fedezték megfelelően. Ebben a tekintetben rá kell mutatni arra, hogy maga a felperes állítja azt, hogy ezek a díjak nyilvánvalóan elégtelenek a 113/1998 rendelettel szabályozott szolgáltatások finanszírozására.

270 Ilyen körülmények között nem szükséges helyt adni a felperes azon kérelmének, amely különböző dokumentumok benyújtására irányul a 113/1998 rendeletben szabályozott közszolgáltatási kötelezettségekre és az e szolgáltatásokért fizetendő díjakra vonatkozó állításainak alátámasztására.

271 Egyébként szemben azzal, amit a felperes állít, maga az a tény, hogy a Trasmediterránea részesült az 1998-as támogatásban, nem minősül hátrányos megkülönböztetésnek a többi piaci szereplőjével szemben. Az állandó ítélkezési gyakorlatnak megfelelően ugyanis a hátrányos megkülönböztetés hasonló helyzetek különböző kezeléséből áll, amely bizonyos piaci szereplőket hátrányos helyzetbe hoz másokhoz képest anélkül, hogy ezt a megkülönböztetést jelentősebb objektív különbségek igazolnák (a Bíróság 17/61. és 20/61. sz., Klöckner-Werke és Hoesch kontra Főhatóság egyesített ügyekben 1962. július 13-án hozott ítéletének [EBHT 1962., 615. és 652. o.], a 250/83. sz., Finsider kontra Bizottság ügyben 1985. január 15-én hozott ítéletének [EBHT 1985., 131. o.] 8. pontja és a C-351/98. sz., Spanyolország kontra Bizottság ügyben 2002. szeptember 26-án hozott ítéletének [EBHT 2002., I-8031. o.] 57. pontja).

272 Márpedig a felperesnek nem sikerül bizonyítania, hogy a Trasmediterráneán kívüli piaci szereplők képesek lettek volna a Kanári-szigetek közötti tengeri járatokat az ideiglenes szabályozásban meghatározott követelményeknek megfelelően üzemeltetni. Azt sem bizonyítja, hogy e szolgáltatások nyújtását a Trasmediterráneán kívüli piaci szereplőkre bízták. Végül a felperes nem bizonyítja, hogy ezeket a szolgáltatásokat a Trasmediterráneán kívüli piaci szereplők ténylegesen nyújtották.

273 Következésképpen meg kell állapítani, hogy lényeges objektív különbség volt a Trasmediterránea helyzete és a többi piaci szereplő helyzete között, és hogy ez az objektív különbség elegendő volt annak igazolására, hogy csak a Trasmediterránea kapjon ellentételezést azon Kanári-szigetek közötti tengeri járatokért, amelyeket csak ő üzemeltetett. A harmadik kifogás tehát megalapozatlan.

274 Negyedik kifogásában a felperes lényegében azt sérelmezi, hogy a Bizottság elfogadta, hogy az 1998-as támogatás összege általános gazdasági érdekű szolgáltatás nyújtásából eredő költségeket fedezett, pedig ez a támogatás az EK-Szerződés rendelkezéseivel ellentétes árpolitikához kötődő működési veszteségeket ellentételezett.

275 Ebben a tekintetben elsőként rá kell mutatni arra, hogy a felperes nem határozza meg az EK-Szerződés azon rendelkezéseit, amelyeket az állítólagos árpolitika sértene. Amennyiben továbbá a felperes azt kívánja állítani, hogy a Trasmediterránea megsértette az EK 82. cikket, meg kell állapítani, hogy a felperes csak arra hivatkozik, hogy a Trasmediterránea azokon a járatokon csökkentette díjait, amelyen a felperessel versenyhelyzetben volt, és egyetlen érvet sem fejt ki annak indoklására, hogy ez a magatartás szerinte miért minősül erőfölénnyel való visszaélésnek. Végül még akkor is, ha a szóban forgó árpolitika erőfölénnyel való visszaélésnek minősül, ez nem tenné elfogadhatatlanná a megtámadott határozatban szereplő azon bizottsági állítást, amely szerint az 1998-as támogatás összege szigorúan arányos a közszolgáltatás többletköltségével, és ezért a támogatás megfelel az EK 86. cikk (2)

bekezdésének. Mivel ugyanis nem vitatott, hogy a Trasmediterránea nem kapta meg az ideiglenes szabályozás keretében üzemeltetett tengeri járatokkal kapcsolatos veszteségek teljes ellentételezését, és kénytelen volt viselni e veszteség egy részét 850 millió ESP erejéig, nem lehet kizárni, hogy a támadott árpolitikával kapcsolatos veszteséget a Trasmediterránea viselte anélkül, hogy azt az 1998-as támogatás bármilyen formában ellentételezte volna.

276 Ilyen körülmények között nem szükséges helyt adni a felperes arra irányuló kérelmének, hogy az Elsőfokú Bíróság kötelezze a Bizottságot és a Trasmediterráneát az e vállalkozás által bizonyos járatokon tanúsított piaci magatartásokra vonatkozó dokumentumok benyújtására.

277 A fentiek alapján a felperes által a jelen jogalap ötödik részének alátámasztására felhozott négy kifogás egyike sem megalapozott.

278 Másrészről meg kell vizsgálni, hogy a megtámadott határozat – mint azt a felperes állítja – sérti-e az indokolási kötelezettséget egyfelől a szóban forgó járatok költségének azon konkrét elemeivel kapcsolatban, amelyeket az 1998-as támogatás összegének megállapításához figyelembe vettek (lásd a fenti 242. pontot), másfelől pedig azokkal az indokokkal kapcsolatban, amelyek alapján a Bizottság megállapította, hogy az állami támogatással kapcsolatos szabályok alkalmazása akadályozta a Trasmediterráneára bízott feladat végrehajtását (lásd a fenti 243. pontot).

279 Ami a szóban forgó járatok költsége konkrét elemeinek állítólagos hiányát illeti, elég rámutatni arra, hogy a megtámadott határozat teljes változata, amelyet a Spanyol Királyságnak címeztek, és amelyből a felperes is rendelkezik egy másolattal (lásd a fenti 264. pontot), tartalmazza azokat az adatokat, amelyek hiányát a megtámadott határozatnak a nyilvánosság részére hozzáférhető változatában a felperes nehezményezi. E tekintetben tehát a megtámadott határozat nem sérti az indokolási kötelezettséget.

280 Ami pedig az indokolási kötelezettség azzal kapcsolatos állítólagos sérelmét illeti, hogy az állami támogatással kapcsolatos közösségi szabályok alkalmazása akadályozta-e a Trasmediterráneára bízott feladat végrehajtását, meg kell állapítani, hogy a megtámadott határozat világosan és egyértelműen kifejti azokat az indokokat, amelyek alapján a Bizottság megállapította, hogy e szabályok alkalmazása akadályozná a Trasmediterráneára bízott feladat végrehajtását. Először is megjelöli, hogy annak ellenőrzéséhez, hogy szükséges-e a Trasmediterráneát kártalanítani a feladata ellátásához felmerült költségeiért, a Bizottságnak azt kell megvizsgálnia, hogy vannak-e más olyan piaci szereplők, akik a Trasmediterráneára bízott szolgáltatásokhoz hasonló szolgáltatásokat kínálnak. Ezután kifejti, hogy egyetlen más piaci szereplő sem nyújtott ilyen szolgáltatásokat 1998-ban a Kanári-szigeteken. Végül megjegyzi, hogy a nyújtott és állami támogatásnak minősülő támogatás szigorúan arányos a szóban forgó közszolgáltatási kötelezettségek teljesítésével felmerülő többletköltséggel. Ezekre tekintettel meg kell állapítani, hogy a megtámadott határozat legalább hallgatólagosan kitér arra, hogy az 1998-as támogatás – amelyet az állami támogatásokra vonatkozó szabályok alapján meg kellett volna tiltani – szükséges volt az ideiglenes szabályozás keretében a Trasmediterráneára bízott szolgáltatások biztosításához. A megtámadott határozat tehát e tekintetben nem sérti az indokolási kötelezettséget.

281 Az előzőekből az következik, hogy az első négy részhez hasonlóan a jelen jogalap ötödik része sem elfogadható. Ebből kifolyólag a jogalapot mint megalapozatlant el kell utasítani.

282 Az eddigiek alapján a keresetet teljes egészében el kell utasítani.

A bizonyítási indítványokról

283 Azokon a felperes által előterjesztett, konkrét tények bizonyítására irányuló indítványokon kívül, amelyeket a különböző jogalapok keretében az Elsőfokú

Bíróság fentebb megvizsgált, a felperes egyéb dokumentumok benyújtatása iránti indítványokat is megfogalmaz, anélkül azonban, hogy megjelölné, hogy ezek az intézkedések pontosan milyen tényeket bizonyítására szolgálnának. Ilyen körülmények között meg kell állapítani, hogy ezen indítványok semmiféle ügydöntő jelentőséggel nem rendelkeznek a közösségi jogalkalmazó által végzendő felülvizsgálat szempontjából. Következésképpen ezeket az indítványokat el kell utasítani.

A költségekről

284 Az eljárási szabályzat 87. cikkének 2. §-a alapján az Elsőfokú Bíróság a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte.. A felperest, mivel pervesztes lett, a Bizottság kérelmének megfelelően kötelezni kell a költségek viselésére.

285 Az eljárási szabályzat 87. cikke 4. §-ának első albekezdésével összhangban a Spanyol Királyság maga viseli saját költségeit.

A fenti indokok alapján,

AZ ELSŐFOKÚ BÍRÓSÁG (kibővített második tanács)

a következőképpen határozott:

1) Az Elsőfokú Bíróság a keresetet elutasítja.

2) **Az Elsőfokú Bíróság kötelezi a felperest saját és a Bizottság részéről felmerült költségek viselésére.**

3) **A Spanyol Királyság maga viseli saját költségeit.**

Pirrung Meij Forwood

Pelikánová Papasavvas

Kihirdetve Luxembourgban, a 2005. június 15-i nyilvános ülésen.

H. Jung

hivatalvezető

J. Pirrung

elnök

Tartalomjegyzék

Jogi háttér ..... II - 2038

I – Közösségi jogi rendelkezések ..... II - 2038

A –A 3577/92/EGK rendelet ..... II - 2038

B – A 659/1999/EGK rendelet ..... II - 2039

C – A tengeri fuvarozás részére nyújtott állami támogatásról szóló közösségi iránymutatás ..... II - 2040

D – Az Általános érdekű szolgáltatások Európában című közlemény ..... II - 2040

II – Spanyol jogi rendelkezések ..... II - 2041

A –Az 1876/78. királyi rendelet ..... II - 2041

B – Az 1466/1997. királyi rendelet ..... II - 2045

C – A 113/1998 rendelet ..... II - 2045

A jogvita alapját képező tényállás ..... II - 2046

I – Az 1978-as szerződés ..... II - 2046

II – A felperes panaszai és javaslatok az 1978-as szerződésre vonatkozó megfelelő intézkedésekre ..... II - 2048

III – A Kanári-szigetek szigetközi járataira vonatkozó ideiglenes szabályozás ..... II - 2050

A megtámadott határozat ..... II - 2051

Eljárás ..... II - 2054

A felek kereseti kérelmei ..... II - 2056

Az elfogadhatóságról ..... II - 2057

I – A felek érvei ..... II - 2057

II – Az Elsőfokú Bíróság álláspontja ..... II - 2060

Az ügy érdeméről ..... II - 2064

I – Az 1997-es és a felszámolási támogatásokat illetően ..... II - 2065

A –Az indokolási kötelezettség megsértésére alapított jogalapról ..... II - 2065

1. A felek érvei ..... II - 2065

2. Az Elsőfokú Bíróság álláspontja ..... II - 2066

B – Az EK 88. cikk alkalmazásánál elkövetett mérlegelési hibákra alapított jogalapról ..... II - 2068

1. A felek érvei ..... II - 2068

a) Az első részről ..... II - 2069

b) A második részről ..... II - 2073

2. Az Elsőfokú Bíróság értékelése ..... II - 2076

a) A jogalap első ágáról ..... II - 2076

b) A jogalap második részéről ..... II - 2078

II – Az 1998-as támogatást illetően ..... II - 2081

A –Az EK 88. cikk megsértésére alapított jogalapról ..... II - 2081

1. A felek érvei ..... II - 2081

2. Az Elsőfokú Bíróság álláspontja ..... II - 2086

B – Az EK 86. cikk (2) bekezdésének és az indokolási kötelezettségnek a megsértésére alapított jogalapról ..... II - 2089

1. A jogalapnak a hatósági jogi aktus hiányára alapított első részéről . II - 2090

a) A felek érvei ..... II - 2090

b) Az Elsőfokú Bíróság álláspontja ..... II - 2092

2. A jogalapnak a közszolgáltatási kötelezettségek pontos meghatározása hiányára alapított második részéről ..... II - 2093

a) A felek érvei ..... II - 2093

b) Az Elsőfokú Bíróság álláspontja ..... II - 2095

3. A jogalap közszolgáltatásra való tényleges igény hiányára alapított harmadik részéről ..... II - 2097

a) A felek érvei ..... II - 2097

b) Az Elsőfokú Bíróság álláspontja ..... II - 2100

4. A jogalapnak a nyilvános közbeszerzés hiányára és az indokolási kötelezettség megsértésére alapított negyedik részéről ..... II - 2103

a) A felek érvei ..... II - 2103

b) Az Elsőfokú Bíróság álláspontja ..... II - 2106

5. A jogalapnak az 1998-as ellentételezés helytelen jellegére és az indokolási kötelezettség megsértésére alapított ötödik részéről .... II - 2106

a) A felek érvei ..... II - 2106

b) Az Elsőfokú Bíróság álláspontja ..... II - 2112

A bizonyítási indítványokról ..... II - 2117

A költségekről ..... II - 2118